

KOMERCIJALNA BANKA AD, BUDVA

**Finansijski izvještaji
31. decembar 2013. godine
i Izvještaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	
Bilans uspjeha	2
Bilans stanja	3
Iskaz o promjenama na kapitalu	4
Iskaz o tokovima gotovine	5
Napomene uz finansijske izvještaje	6 - 53

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara Komercijalne banke AD, Budva

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja (strana 2 do 53) Komercijalne banke AD, Budva (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2013. godine i odgovarajući bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izvještajima nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnijih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2013. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Deloitte d.o.o., Podgorica
Crna Gora
28. mart 2014. godine

Zarko Mionić, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 062 izdata 10. marta 2011. godine)

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	Napomene	2013.	2012. (korigovano)
Prihodi od kamata	3.1., 5a	6.245	5.665
Rashodi kamata	3.1., 5b	(1.573)	(1.351)
Neto prihodi od kamata		4.672	4.314
Troškovi obezvrjeđenja	3.6., 6a	(185)	(986)
Troškovi rezervisanja	3.6., 6b	59	(47)
Prihodi od naknada	3.1., 7a	1.660	1.560
Rashodi naknada	3.1., 7b	(491)	(353)
Neto prihodi od naknada		1.169	1.197
Neto dobiti od kursnih razlika	3.2	23	58
Troškovi zaposlenih	8	(2.385)	(2.346)
Opšti i administrativni troškovi	9	(1.721)	(1.555)
Troškovi amortizacije	10	(287)	(305)
Ostali rashodi		(20)	(11)
Ostali prihodi	11	207	759
OPERATIVNI PROFIT		1.531	1.078
Forez na dobit	3.3., 12	(178)	(108)
DOBIT TEKUĆE GODINE		1.355	870

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji su usvojeni od strane Odbora direktora Komercijalne banke a.d., Budva Odlukom broj 2/2-2, od 14. februara 2014. godine.

Potpisano u ime Komercijalne banke a.d., Budva:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Zoran Gogić

Glavni izvršni direktor

Dr Goran Knežević

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31. decembra 2013</u>	<u>31. decembra 2012.</u> <i>(korigovano)</i>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	13	13,976	7,761
Kredit i potraživanja od banaka	14	7,330	9,766
Kredit i potraživanja od klijenata	3.5., 15.	60,968	59,143
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	16.a	9,635	5,748
- koje se drže do dospelja	16.b	1,500	1,000
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	1,857	2,018
Nematerijalna sredstva	18	160	122
Odložena poreska sredstva	12.c	29	24
Ostala finansijska potraživanja		310	184
Ostala poslovna potraživanja	19	12,418	10,627
UKUPNA SREDSTVA		<u>108,183</u>	<u>96,393</u>
OBAVEZE			
Depoziti banaka		28	23
Depoziti klijenata	20	64,435	54,227
Pozajmljena sredstva od banaka	21	8,950	5,625
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	22	1,884	1,908
Izdane dužničke hartije od vrijednosti		9	8
Rezerve	23	387	399
Tekuće poreske obaveze	12.a	155	106
Odložene poreske obaveze	12.d	28	28
Ostale obaveze	24	391	322
UKUPNE OBAVEZE		<u>76,267</u>	<u>62,646</u>
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	27,370	27,370
Neraspoređena dobit		1,392	3,822
Dobit tekuće godine		1,355	970
Ostale rezerve		1,799	1,585
UKUPAN KAPITAL		<u>31,916</u>	<u>33,747</u>
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		<u>108,183</u>	<u>96,393</u>
VANBILANSNA EVIDENCIJA	27	<u>250,652</u>	<u>209,729</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Neraspoređena dobit</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 1. januar 2012. godine	27,370	1,921	3,822	33,113
Dobit tekuće godine	-	-	970	970
Stanje, 31. decembar 2012. godine	<u>27,370</u>	<u>1,921</u>	<u>4,792</u>	<u>34,083</u>
Efekti promjene računovodstvene politike prva primjena MRS 39	-	(336)	-	(336)
Korigovano stanje, 31. decembra 2012. godine	<u>27,370</u>	<u>1,585</u>	<u>4,792</u>	<u>33,747</u>
Efekti promjena od vrijednosti HoV raspoloživih za prodaju (napomena 16a)	-	214	-	214
Isplata dividendi matičnoj banci	-	-	(3,400)	(3,400)
Dobit tekuće godine	-	-	1,355	1,355
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>27,370</u>	<u>1,799</u>	<u>2,747</u>	<u>31,916</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2013.</u>	<u>2012.</u> <i>korigovano</i>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi po osnovu kamata		6,205	4,708
Odlivi po osnovu kamata		(287)	(359)
Prilivi po osnovu naknada i provizija		1,850	1,784
Odlivi po osnovu naknada i provizija		(479)	(363)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače		(4,491)	(4,380)
Smanjenje kredita i ostale aktive		(3,507)	(8,766)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza		11,564	5,725
Plaćeni porezi		(678)	53
Ostali prilivi		112	-
<i>Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		<u>10,289</u>	<u>(1,598)</u>
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
Kupovina nekretnina i opreme		(79)	(32)
Državni zapisi		(4,207)	(1,651)
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		<u>(4,286)</u>	<u>(1,683)</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
Povećanje pozajmljenih sredstava		3,586	(388)
Odlivi po osnovu isplaćene dividende		(3,400)	-
<i>Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>		<u>186</u>	<u>(388)</u>
Efekat kursnih razlika		26	58
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		6,215	(3,611)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		<u>7,761</u>	<u>11,372</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	3.4., 13	<u><u>13,976</u></u>	<u><u>7,761</u></u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Komercijalna banka a.d., Budva (u daljem tekstu: Banka) prisutna je na tržištu Crne Gore od 1992. godine kao ekspozitura, a od 1996. godine kao filijala Komercijalne banke a.d., Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11), koji propisuje da banka čije je sjedište van Crne Gore može osnovati afilijaciju, kao dio banke koji ima svojstvo pravnog lica, Komercijalna banka a.d., Beograd je dana 7. novembra 2002. godine donijela Odluku o gašenju filijale i osnivanju afilijacije. Dana 7. februara 2003. godine, Centralna banka Crne Gore je Rješenjem broj 0101-9/1-2003 izdala dozvolu za rad Komercijalnoj banci a.d., Budva.

Komercijalna banka a.d., Budva registrovana je kao akcionarsko društvo u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0006783. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 372 (Rješenje broj 02/3-29/2-03, od 12. decembra 2003. godine).

Komercijalna banka a.d., Budva je u 100% vlasništvu Komercijalne banke a.d., Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11), Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge obaveze;
- kupuje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja;
- prikupljanje podataka, vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- čuvanje sredstava i hartija od vrijednosti i
- druge pomoćne poslove iz domena poslovanja Banke.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Skupština akcionara je najviši organ Banke. Izvršni odbor Komercijalne banke a.d., Beograd vrši nadležnost Skupštine akcionara. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 7 članova, od kojih dva nisu zaposleni u Banci. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom.

Glavni izvršni direktor Banke je izvršni rukovodilac Banke. Za svoj rad Glavni izvršni direktor je odgovoran Skupštini i Odboru direktora Banke.

Sjedište Banke je u Budvi, ulica PC Podkošljun bb. Na dan 31. decembra 2013. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Budvi, 6 filijala (Podgorica, Nikšić, Kotor, Bar, Bijelo Polje i Herceg Novi) i 14 ekspozitura (tri u Budvi, tri u Podgorici, po jedna u Petrovcu, Nikšiću, Tivtu, Kotoru, Baru, Ulcinju, Bijelom Polju i Herceg Novom).

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka je imala 120 zaposlenih radnika (31. decembra 2012. godine: 117 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/05, br. 80/08 i br. 32/11) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**

Finansijski izvještaji Banke su pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/12 i 18/13). Uporedni podaci za 2012. godinu reklasifikovani su kako bi bili uporedivi sa formom izvještavanja za 2013. godinu (napomena 2.3. i napomena 4.). U prikazanim finansijskim izvještajima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za efekte knjiženja koje je Banka izvršila na dan 1. januar 2013. godine u skladu sa Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilanse aktive („Sl. list CG“ br. 61/12).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centrane banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke, formatu prezentacije finansijskih izvještaja, kao i načinu prezentacije i evidentiranja naknada za odobravanje kredita razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2013. godine.

Zbog potencijalno značajnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se ne mogu tretirati kao finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, kao i različitim informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a koje djeluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrijednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

2.3. Promjena regulative Centralne banke Crne Gore

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10, 46/10 i 6/13) i člana 57 stav 2 Zakona o bankama ("Službeni list CG", br. 17/08, 44/10 i 40/11), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 12. aprila 2012. godine, donio je Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12 i 57/13) (u daljem tekstu: Odluka) koja podrazumijeva primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda prilikom vrednovanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki i iskazivanje u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrijeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa Odlukom. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i da prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Promjena regulative Centralne banke Crne Gore (nastavak)

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10, 46/10 i 6/13) i člana 51 Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12 i 57/13), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 28. novembra 2012. godine, donio je Uputstvo o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu.

Ovim Uputstvom se uređuje sljedeće:

- Knjigovodstveno evidentiranje potraživanja klasifikovanih u klasifikacionu kategoriju E – gubitak,
- Obračun i knjigovodstveno evidentiranje kamate na nekvalitetnu aktivu,
- Knjigovodstveno evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke po regulatornom zahtjevu i ispravke vrijednosti po MRS,
- Evidentiranje rezervacija za potencijalne gubitke u skladu sa Odlukom u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Evidentiranje ispravke vrijednosti u momentu prelaska na novi kontni okvir (početno stanje u bilansu stanja),
- Obračun i knjiženje ispravke vrijednosti po MRS i rezervacija po Odluci od 1. januara 2013. godine (u bilansu stanja i bilansu uspjeha).

Banka je u skladu sa uputstvom izvršila reklasifikacije bilansnih i vanbilansnih pozicija, obračunala ispravke vrijednosti po MRS i regulatorne rezerve, te neto efekat od promjene načina procjenjivanja rezervisanja evidentirala na teret Ostalih rezervi u okviru kapitala. Banka u skladu sa navedenim regulatornim zahtjevima nije izvršila korekcije bilansa uspjeha uporednog perioda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda. Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospjeća za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita, garancija i drugih oblika jemstava, kao i rashodi naknada koje se obračunavaju Banci po osnovu primljenih kredita se, u skladu sa zahtjevima MRS 18 - „Prihodi” i MRS 39 - „Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje”, smatraju sastavnim dijelom kontinuiranog angažovanja kod rezultujućeg finansijskog instrumenta, i shodno tome razgraničavaju se i priznaju kao korekcija prinosa, proporcionalnim metodom.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.3. Porezi i doprinosi****Porez na dobit*****Tekući porez na dobit***

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 ("Sl. list CG", br. 65/01, 80/04, 40/08, 86/09, 14/12 i 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda).

Prihodi od kapitalnih dobitaka uključuju se u poresku osnovicu u godini u kojoj su ostvareni u visini od 50%. Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotov novac, sredstva kod Centralne banke Crne Gore uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu.

3.5. Krediti

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana, umanjenog za otplaćenu glavnica i obezvrjeđenja koja su zasnovana na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizike za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju. U procjeni navedenih rizika rukovodstvo Banke primjenjuje metodologiju koju je propisala Centralna banka Crne Gore, koja je objelodanjena u napomeni 3.6.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom mjesečno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13). Takođe, Banka je dužna da utvrdi metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MRS 39.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list RCG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13), krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezvrjeđenja, malo vjerovatna
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Ispravka vrijednosti

Banka vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvrjeđenja potraživanja i drugih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje merljivog smanjenja procjenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivou, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i sl. Procjene rukovodstva o obezvrjeđenju potraživanja i drugih plasmana putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvrjeđenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provjere u cilju svođenja na minimum razlike između procjenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procjenu.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolateralna koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno menjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolateralna i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvrjeđenja plasmana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.6. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja (nastavak)***Grupno procjenjivanje*

Ispravke vrijednosti se procjenjuju grupno po plasmanima koji nisu pojedinačno značajni i za pojedinačno značajne plasmane kada ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju. Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na sistemu internog rejtinga i to na mjesečnom nivou. Izračunavanje grupnih procenata obezvrjeđenja se vrši na osnovu migracija kategorija rizičnosti u status neizmirivanja obaveza po vrstama klijenata ili proizvoda. Dobijeni procenti migracija koriguju se za izvršenu naplatu potraživanja.

Obezvrjeđenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Iznosi očekivanih priliva po kreditu procjenjuju se na osnovu dokaza o planiranim prihodima dužnika, a u slučaju da su nedovoljni primjenjuje se procjena novčanog toka iz realizacije kolaterala. Procjena broja dana kašnjenja naplate određenog potraživanja od dužnika, utvrđuje se sagledavanjem svih relevantnih dokaza o vremenu realizacije planiranih prihoda dužnika, kao i iskustvenih podataka o kašnjenju u plaćanju tog dužnika.

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovorenih obaveza, definiše se stepen pokrića plasmana, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika.

Prilikom procjene nepokretnosti ili zaloge na pokretnoj imovini, Banka angažuje ovlašćene procjenitelje kako bi potencijalni rizik od nerealne procjene svela na najmanje moguću mjeru. Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke.

Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

3.7. Hartije od vrijednosti koje se drže do roka dospjeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća predstavljaju hartije od vrijednosti za koje postoji namjera i mogućnost držanja do isteka roka dospjeća. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća čine državni zapisi Ministarstva finansija Vlade Republike Crne Gore. Sve hartije se inicijalno evidentiraju po nabavnoj vrijednosti. Na dan bilansa stanja hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

3.8. Ulaganja u kapital drugih pravnih lica i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Ulaganja u kapital drugih pravnih lica i hartije raspoložive za prodaju se vode po metodu nabavne vrijednosti za koju rukovodstvo smatra da je približna fer vrijednosti.

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju čine državni zapisi i obveznice Republike Srbije, u koje je Banka uložila slobodna novčana sredstva, a koje u svakom trenutku može prodati matičnoj banci iz Beograda, što predstavlja vrstu garancije i sekundarnog izvora likvidnih sredstava u slučaju da Banka zapadne u krizu likvidnosti.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa procjenjuju se po tržišnoj vrijednosti, ako je poznata. Promjena tržišne vrijednosti se iskazuje u okviru kapitala, u korist ili na teret revalorizacionih rezervi, sve do otuđenja tih finansijskih sredstava kada se revalorizacione rezerve prenose u prihode ili rashode.

Banka ostvaruje prihode od kamata na hartije od vrijednosti i prihodi od kamata se obračunavaju i pripisuju mjesečno.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.9. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja**

Poslovni prostor, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja su na dan 31. decembra 2013. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija ovih sredstava obračunava se po proporcionalnom metodu primjenom stopa izračunatih na osnovu procijenjenog vijeka trajanja sredstva.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa:

Građevinski objekti	2.50%
Kompjuteri	25.00%
Namještaj i oprema	10.00 – 25.00%
Motorna vozila	15.50%
Softver	20.00 – 25.00%

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

3.10. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

3.11. Naknade zaposlenima

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. Dugoročne obaveze po osnovu rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmjeraivanjem, sa sljedećim pretpostavkama: diskontna stopa 8 % i rast zarada 4 %.

3.12. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni računovodstveni standard 32 - „Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske izvještaje. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se obezvrjeđenje na osnovu odluke rukovodstva Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

4. KOREKCIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2012. GODINU

Banka je izvršila određene korekcije bilansnih i vanbilansnih pozicija bilansa stanja iskazanog na dan 31. decembra 2012. godine, kao i reklasifikacije bilansa stanja i bilansa uspjeha u cilju uporedivosti sa finansijskim izvještajima za 2013. godinu koji su od 1. januara 2013. godine izmijenjeni u skladu sa novom Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/12 i 18/13), Odlukom o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore" 55/12), Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12 i 57/13) i Uputstvom o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu ("Sl. list Crne Gore", br. 61/12), kako je objelodanjeno u napomeni 2.3 i naredim tabelama dolje:

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2013. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

	2012 prije korekcija*	Korekcije	2012. korigovano
Prihodi od kamata	5,896	(231)	5,665
Rashodi od kamata	(1,351)	-	(1,351)
NETO PRIHODI OD KAMATA	4,545	(231)	4,314
Troškovi obezvrjeđenja	(1,264)	278	(986)
Troškovi rezervisanja	-	(47)	(47)
Prihodi od naknada i provizija	1,560	-	1,560
Rashodi naknada i provizija	(363)	-	(363)
NETO PRIHODI OD NAKNADA	1,197	-	1,197
Neto gubici od kursnih razlika	58	-	58
Troškovi zaposlenih	(2,346)	-	(2,346)
Opšti i administrativni troškovi	(1,555)	-	(1,555)
Troškovi amortizacije	(305)	-	(305)
Ostali rashodi	(11)	-	(11)
Ostali prihodi	759	-	759
OPERATIVNI PROFIT	1,078	-	1,078
Porez na dobit	(108)	-	(108)
NETO PROFIT	970	-	970

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 55/12).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

4. KOREKCIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2012. GODINU (nastavak)

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2013. godine
(U hiljadama EUR)

	31. decembra 2012*.	Korekcije	31. decembra 2012. korigovano
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita			
kod centralnih banaka	17,534	(9,773)	7,761
Kredit i potraživanja od banaka	-	9,766	9,766
Kredit i potraživanja od klijenata	58,655	488	59,143
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	5,651	97	5,748
- koje se drže do dospijeca	1,000	-	1,000
Nekretnine, postrojenja i oprema	2,018	-	2,018
Nematerijalna sredstva	-	122	122
Odložena poreska sredstva	-	24	24
Ostala finansijska potraživanja	-	184	184
Ostala poslovna potraživanja	11,788	(1,161)	10,627
UKUPNA SREDSTVA	96,646	(253)	96,393
OBAVEZE			
Depoziti banaka	-	23	23
Depoziti klijenata	53,815	412	54,227
Pozajmljena sredstva od banaka	5,625	-	5,625
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	1,388	520	1,908
Izdane dužničke hartije od vrijednosti	-	8	8
Rezerve	52	347	399
Tekuće poreske obaveze	-	106	106
Odložene poreske obaveze	-	28	28
Ostale obaveze	1,683	(1,361)	322
UKUPNE OBAVEZE	62,563	83	62,646
KAPITAL			
Akcijski kapital	27,370	-	27,370
Neraspoređena dobit	4,792	(970)	3,822
Dobit tekuće godine	-	970	970
Ostale rezerve	1,921	(336)	1,585
UKUPAN KAPITAL	34,083	(336)	33,747
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	96,646	(253)	96,393
VANBILANSNA EVIDENCIJA			
Izdane garancije			
- Izdate plative garancije	967	-	967
- Izdate činidbene garancije	490	-	490
- Ostale vrste garancija	167	-	167
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene od kredite	1,756	-	1,756
Otpisani kredit i ostala bilansna aktiva	10,258	(4,814)	5,444
Druge vanbilansne pozicije:			
- kolaterali	200,333	-	200,333
- ostale stavke	356	-	356
Memorandum računi	(214,327)	4,814	(209,513)

* Obrasci po novom kontnom okviru u skladu sa Odlukom o novom kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 55/12).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

a) Prihodi od kamata

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
<i>Kredit:</i>		
- Opštinama	738	718
- Privrednim društvima	3,836	3,384
- Fizičkim licima	1,624	1,432
	<u>6,198</u>	<u>5,534</u>
<i>Hartije od vrijednosti:</i>		
- Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	501	273
- Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	51	80
	<u>552</u>	<u>353</u>
<i>Depoziti:</i>		
- Inostrane banke	-	1
- Centralna banka	1	8
	<u>1</u>	<u>9</u>
<i>Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima</i>	<u>(506)</u>	<u>(231)</u>
	<u>6,245</u>	<u>5,665</u>

b) Rashodi kamata

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Banke i druge finansijske institucije	183	202
Vlada Crne Gore	30	30
Privredna društva	75	44
Fizička lica	1,285	1,075
	<u>1,573</u>	<u>1,351</u>

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Troškovi obezvrjeđenja

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Neto rezervisanja po osnovu:		
- kredita	(679)	894
- naknada	(22)	(26)
- stečena aktiva	859	28
- ostala aktiva	27	90
	<u>185</u>	<u>986</u>

b) Troškovi rezervisanja

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Neto rezervisanja po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	(71)	(20)
- ostala aktiva	13	67
	<u>(58)</u>	<u>47</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

6. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA (nastavak)

c) Promjene na računima ispravki vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

	U hiljadama EUR						
	Kreditni (napomena 15)	Kamate i pale garancije (napomena 15)	Naknade	Stečena aktiva (napomena 19)	Beneficije zaposlenima i sudski sporovi (napomena 23)	Vanbilansna evidencija (napomena 23)	Ukupno
Stanje, 1 januar 2013. godine .	3,219	44	5	28	264	52	3,612
Efekti korekcija početnog stanja na osnovu nove regulative CBCG (napomena 2.3)							
Preknjizavanje ispravljenih kredita plasiranih komitentima, obračunate kamate i ostale aktive iz vanbilansne evidencije u bilansnu evidenciju	3,966	781	132	-	-	83	4,962
Korigovano stanje, 1. januar 2013. godine	7,185	825	137	28	264	135	8,574
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	(679)	506	(22)	859	13	(71)	606
Ostalo	-	(3)	-	-	46	-	43
Stanje na kraju godine	<u>6,506</u>	<u>1,328</u>	<u>115</u>	<u>887</u>	<u>323</u>	<u>64</u>	<u>9,223</u>

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Naknade po kreditima	222	265
Naknade po vanbilansnim poslovima	64	76
Naknade za usluge platnog prometa	679	655
Prihodi od naknada po osnovu trgovine devizama	235	196
Ostale naknade i provizije	460	368
	<u>1,660</u>	<u>1,560</u>

b) Rashodi naknada

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Naknade Centralnoj banci	106	101
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	258	186
Ostale naknade i provizije	127	76
	<u>491</u>	<u>363</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

8. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Neto zarade	949	950
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	944	878
Ostale neto naknade zaposlenima	224	275
Naknade članovima Odbora direktora (napomena 28)	78	73
Neto trošak prevoza	33	24
Putni troškovi i dnevnice	25	29
Obuka zaposlenih	6	5
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	73	67
Ostali troškovi	53	45
	2,385	2,346

9. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Troškovi zakupa	186	190
Troškovi obezbjeđenja	192	201
Troškovi električne energije i goriva	67	68
Čišćenje	25	26
Porezi vezani za poslovni prostor	49	45
Troškovi održavanja vozila	11	10
Osiguranje	40	59
Revizija	90	92
Sudski troškovi	40	20
Ostale stručne naknade	7	6
Troškovi advokatskih usluga	79	26
Troškovi intelektualnih usluga	24	9
Troškovi transporta novca	26	-
Telefon	53	48
Troškovi komunikacionih mreža	226	254
Kancelarijski materijal	45	68
Komunalne usluge	13	20
Troškovi reprezentacije	26	23
Reklamiranje i marketing	271	215
Razni troškovi	251	175
	1,721	1,555

10. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Nekretnine i oprema (napomena 17)	219	254
Nematerijalnih ulaganja (napomena 18)	68	51
	287	305

11. OSTALI PRIHODI

Ostali prihodi sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 207 hiljada (31. decembra 2012. godine: EUR 759 hiljada) najvećim dijelom se odnose na naplatu obračunate kamate u vanbilansu (evidentna kamata).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

12. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Tekući porez na dobit	155	107
Odloženi porez na dobit	21	1
	176	108

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Dobit prije oporezivanja	1,531	1,078
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	138	97
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	(7)	(7)
Ostalo	45	18
	176	108
<i>Efektivna poreska stopa</i>	11.50%	10.02%

c) Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 29 hiljada odnose se na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se rezervisanja za otpremnine i sudske sporove priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Banke.

d) Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od EUR 28 hiljada. Od toga na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva priznaju u poreskom bilansu odnosi se EUR 9 hiljada i EUR 19 hiljada na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Banke.

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	1,589	1,033
- u stranoj valuti	501	519
Žiro račun	7,412	2,174
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	4,474	4,035
	13,976	7,761

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine predstavlja minimum izdvojenih depozita u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore ("Sl. list CG", br 35/11, 22/12 i 57/13). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po vidjenju i oročene depozite.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA (nastavak)

Računi depozita kod depozitnih institucija u Crnoj Gori u iznosu od EUR 4,474 hiljada (u 2012. godini EUR 4,035 hiljada) se odnose na obaveznu rezervu koja se izdvaja po stopi od 9.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i 8.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana. Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9.5%.

Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Na 15% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća Banci mjesečno naknadu obračunatu po stopi od 1% na godišnjem nivou, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec.

14. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	7,268	9,727
Depoziti kod ino banaka	62	39
	7,330	9,766

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Dospjeli krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	6,228	3,593
- preduzetnici	13	13
- opštine	314	130
- fizička lica	1,282	1,649
Kratkoročni krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5,413	3,844
- preduzetnici	21	13
- opštine	180	385
- fizička lica	455	517
Dugoročni krediti, uključujući tekuća dospjeća:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	30,357	34,284
- javna preduzeća	192	517
- preduzetnici	90	-
- opštine	5,466	5,687
- fizička lica	16,220	14,761
	66,231	65,393
Kamatna potraživanja:		
- krediti	2,373	1,537
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	45	57
- naknade	-	14
Pale garancije	153	152
	2,571	1,760
Ukupno	68,802	67,153
Minus:		
Ispravka vrijednosti kredita	(6,506)	(7,185)
Ispravka vrijednosti kamata	(1,183)	(680)
Ispravka po neizmirenim garancijama	(145)	(145)
	(7,834)	(8,010)
	60,968	59,143

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Banka fizičkim licima odobrava različite vrste namjenskih i nenamjenskih kredita:

- stambeni krediti, sa kamatnom stopom od 4.00% - 11.95 % na godišnjem nivou;
- krediti za kupovinu, izgradnju i rekonstrukciju stambeno – poslovnog prostora, sa kamatnom stopom od 4.00% - 12.95% na godišnjem nivou;
- potrošački krediti, sa kamatnom stopom od 4.00% - 15.95 % na godišnjem nivou;
- krediti za penzionere, sa kamatnom stopom od 4.00% - 14.50 % na godišnjem nivou;
- krediti za kupovinu motornih vozila, sa kamatnom stopom od 4.00 % - 14.95 % na godišnjem nivou;
- gotovinski krediti, sa kamatnom stopom od 4.00% - 14.95 % na godišnjem nivou;
- krediti pomorcima, sa kamatnom stopom od 4.00% do 11.95 % na godišnjem nivou.

Kratkoročni krediti pravnim licima odobravaju se po nominalnim kamatnim stopama od 4% do 15.50% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti pravnim licima odobravaju se na period do pet godina, po nominalnim kamatnim stopama od 6.50% do 14.50% na godišnjem nivou.

Iz sredstava Investiciono – razvojnog fonda Crne Gore, odobravani su krediti za podršku malim i srednjim preduzećima na rok do pet godina, sa grace periodom do jedne godine i kamatnom stopom od 6.50% na godišnjem nivou.

Na dan 31. decembra 2013. godine svi krediti odobreni su komitentima sa sjedištem na području Crne Gore i Srbije.

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Poljoprivreda, lov i ribolov	87	2,813
Građevinarstvo	12,227	9,441
Trgovina	13,624	9,419
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	2,313	3,172
Transport, skladištenje, PTT, komunikacije	1,046	1,406
Trgovina nekretninama	316	3,707
Administracija, druge javne usluge	6,192	8,676
Stanovništvo	17,957	15,430
Ostalo	12,469	11,329
	<u>66,231</u>	<u>65,393</u>

16. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Vrsta hartije	Datum emisije	Datum dospjeća	Kamatna stopa	Broj hartija od vrijednosti	U hiljadama EUR	
					31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
	30. maj 2011	1 jun 2014	5%	1,000	703	700
	26. mart 2012	28. mart 2014	6.10%	2,470	2,506	2,454
- Državne obveznice Republike Srbije	3. septembar 2012	11. septembar 2013	6.15%		-	1,997
	27. maj 2011	2. januar 2013	6.15%		-	500
	31. decembar 2012	4. januar 2015	4.88%	3,000	3,071	-
	9. septembar 2013	11. septembar 2016	4.88%	3,031	3,078	-
					<u>9,358</u>	<u>5,651</u>
Potraživanja za fakturisanu kamatu HOV					<u>277</u>	<u>97</u>
					<u>9,635</u>	<u>5,748</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

16. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

a) Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju (nastavak)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrednosti, a na dan bilansa procjenjuju se po tržišnoj (fer) vrijednosti, ako je poznata. Promjena tržišne vrijednosti se iskazuje u okviru kapitala, u korist ili na teret revalorizacionih rezervi, sve do otuđenja tih finansijskih sredstava kada se revalorizacione rezerve prenose u prihode ili rashode. Banka je u korist revalorizacionih rezervi a u skladu sa Metodologijom za vrednovanje HOV raspoloživih za prodaju na dan 31. decembra 2013. godine izdvojila EUR 214 hiljada.

b) Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu EUR 1,500 hiljada (2012: EUR 1,000 hiljada) odnose se na državne zapise Vlade Crne Gore čiji je rok dospjeća 26. februar 2014. godine. Banka raspoložuje sa 15,000 državnih zapisa, nominalne vrijednosti EUR 100. Kamatna stopa na ove zapise iznosi 3.5 % na godišnjem nivou.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJE I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2013. godinu i 2012. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	U hiljadama EUR		
	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Ukupno
<i>Nabavna vrijednost</i>			
Stanje, 1. januar 2012. godine	1,850	1,982	3,832
Novo nabavke tokom godine	-	52	52
Otuđenja i rashodovanja	-	(115)	(115)
Stanje, 31. decembar 2012. godine	<u>1,850</u>	<u>1,919</u>	<u>3,769</u>
Stanje, 1. januar 2013. godine	1,850	1,919	3,769
Novo nabavke tokom godine	-	58	58
Otuđenja i rashodovanja	-	(70)	(70)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>1,850</u>	<u>1,907</u>	<u>3,757</u>
<i>Ispravka vrijednosti</i>			
Stanje, 1. januar 2012. godine	270	1,341	1,611
Amortizacija (napomena 10)	34	220	254
Otuđenja i rashodovanja	-	(114)	(114)
Stanje, 31. decembar 2012. godine	<u>304</u>	<u>1,447</u>	<u>1,751</u>
Stanje, 1. januar 2013. godine	304	1,447	1,751
Amortizacija (napomena 10)	35	184	219
Otuđenja i rashodovanja	-	(70)	(70)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>339</u>	<u>1,561</u>	<u>1,900</u>
<i>Neotpisana vrijednost na dan:</i>			
- 31. decembra 2013. godine	<u>1,511</u>	<u>346</u>	<u>1,857</u>
- 31. decembra 2012. godine	<u>1,546</u>	<u>472</u>	<u>2,018</u>

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine
18. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2013. godine i 2012. godine:

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	406	375
Povećanja	106	31
Stanje, 31. decembra	512	406
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	284	233
Amortizacija (napomena 10)	68	51
Stanje, 31. decembra	352	284
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra	160	122

19. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	13,252	10,579
Unaprijed plaćeni troškovi	53	76
	13,305	10,655
<i>Ispravka vrijednosti stečene aktive</i>	(887)	(28)
	12,418	10,627

Stečena aktiva u iznosu od EUR 13,252 hiljada na dan 31. decembra 2013. godine (31. decembra 2012: EUR 10,579 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita. Ova sredstva se vode po nižoj od bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrednosti sredstva obezbjeđenja umanjenoj za troškove prodaje. Banka je u toku 2013. godine stekla imovinu po osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja, kako slijedi:

Novostečena sredstva u toku 2013. godine odnose se na sljedeće nepokretnosti:

List nepokretnosti	Lokacija	Vrsta nepokretnosti	Površina	U hiljadama EUR Vrijednost na dan sticanja
785 i 800 KO MAINE	Budva	Zemljište i poslovni prostor	5,824 m ²	2,780
2743 KO NIKŠIĆ	Nikšić	Stambeni prostor	65 m ²	48
742 KO KOČANI	Nikšić	Livada	693 m ²	24
749 KO POLJE	Bar	Zemljište i stambeni objekat	1,322 m ²	33
2102 KO DOLJANI	Podgorica	Zemljište i stambeni objekat	659 m ²	13
447 KO RADANOVIĆI	Herceg Novi	Zemljište	1,684 m ²	58
				2,956

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

19. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG” br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12 i 13/13), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke. Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja problematičnog duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Propisima Centralne banke Crne Gore nije propisan rok u kome Banka mora da proda sredstva stečena naplatom potraživanja.

Ukupna vrijednost sredstava stečenih naplatom potraživanja kod kojih Banka, na dan 31. decembra 2013. godine, nije ušla u posjed iznosi EUR 8,540 hiljada.

20. DEPOZITI KLIJENATA

Depozite Banke čine depoziti koje su uložili:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Depoziti po viđenju:		
- opštine	729	1,044
- privredna društva u privatnom vlasništvu	7,643	6,321
- preduzetnici	120	123
- fizička lica	22,486	22,145
- nevladine organizacije	373	574
- ostali	73	159
	<u>31,424</u>	<u>30,366</u>
Kratkoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	2,577	228
- opštine	1,600	-
- fizička lica	18,650	15,780
	<u>22,827</u>	<u>16,008</u>
Dugoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	65	1,052
- fizička lica	9,523	6,290
	<u>9,588</u>	<u>7,342</u>
	<u>63,839</u>	<u>53,716</u>
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Vremenska razgraničenja: depoziti	596	511
	<u>64,435</u>	<u>54,227</u>

Depoziti po viđenju stanovništva u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0.25% na godišnjem nivou, odnosno u stranim valutama po kamatnoj stopi od 0.10% na godišnjem nivou.

Oročeni depoziti stanovništva u EUR sa rokom dospjeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.75% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.50% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 4.30% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 5.00% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 5.25% godišnje.

Oročeni depoziti stanovništva u stranim valutama sa rokom dospjeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 0.75% – 1.20% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.22% do 1.50% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.35% do 2.00% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.55% do 2.25% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.80% do 2.50% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

20. DEPOZITI KLIJENATA (nastavak)

Na depozite po viđenju pravnih lica u EUR, Banka ne plaća kamatu, dok su depoziti po viđenju pravnih lica u stranim valutama deponovani po kamatnoj stopi od 0.10% – 0.30% na godišnjem nivou.

Oročeni depoziti pravnih lica u EUR sa rokom dospjeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.50% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 3.00% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 4.00% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 4.50% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 5.00% godišnje.

Oročeni depoziti pravnih lica u stranim valutama sa rokom dospjeća do:

- 3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.00% – 1.10% godišnje
- 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.22% do 2.90% godišnje
- 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.35% do 3.50% godišnje
- 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.55% do 3.25% godišnje
- 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.80% do 3.90% godišnje.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka ima EUR 1,051 hiljada (31. decembra 2012: EUR 1,058 hiljada) namjenskih depozita koji predstavljaju sredstva obezbjeđenja datih kredita i plasmana.

21. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA

	Period/ Godina	Godišnja kamatna stopa	U hiljadama EUR	
			31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Evropska investiciona banka	10	3.68%	2,250	2,625
Evropska investiciona banka	10	2.03%	3,000	3,000
Komercijalna Banka a.d., Beograd	5	4.39%	3,700	-
			<u>8,950</u>	<u>5,625</u>

Obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu EUR 8,950 hiljada (u 2012. godini EUR 5,625 hiljada) odnose se na obaveze prema Evropskoj investicionoj banci po osnovu uzetog kredita za finansiranje investicionih projekata, sa grace periodom od 2 godine i pozajmice od matične banke Komercijalne banke a.d., Beograd sa rokom dospjeća od 5 godina. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

Dospijeće obaveza po uzetim kreditima i pozajmicama prikazano je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR 31. decembar 2013.
do 1 godine	375
od 1 do 2 godine	804
od 2 do 3 godine	1,332
od 3 do 4 godine	1,860
od 4 do 5 godina	1,860
preko 5 godina	2,719
	<u>8,950</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

22. POZAJMLJENA SREDSTVA OD OSTALIH KLIJENATA

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Investiciono razvojni fond Crne Gore	572	678
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća	246	254
Ministarstvo finansija Crne Gore	456	456
	<u>1,274</u>	<u>1,388</u>
Fakturisana kamata	6	6
Vremenska razgraničenja - krediti	147	96
Vremenska razgraničenja - naknade	457	418
	<u>610</u>	<u>520</u>
	<u>1,884</u>	<u>1,908</u>

Obaveze prema Vladi Crne Gore u iznosu od EUR 1,274 hiljade (u 2012. godini EUR 1,388 hiljada) se odnose na obaveze po uzetim dugoročnim kreditima od Investiciono razvojnog fonda u iznosu od EUR 572 hiljade (u 2012. godini: EUR 678 hiljada) i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od EUR 246 hiljada (u 2012. godini: 254 hiljada) koje Banka plasira krajnjim korisnicima za finansiranje investicionih projekata na rok do 3 godine sa grace periodom od 12 do 24 mjeseca, kao i na obaveze po uzetom kreditu od Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od EUR 456 hiljada (u 2012. godini: EUR 456 hiljada) za Projekat 1000+ stanova namijenjenog za rješavanje stambenih potreba socijalno ugroženih kategorija stanovništva.

23. REZERVE

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu: - vanbilansnih izloženosti	64	135
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	191	173
Rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmori	110	76
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 30)	22	15
	<u>387</u>	<u>399</u>

24. OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2013.	U hiljadama EUR 31. decembar 2012.
Obaveze po komisionim poslovima	19	25
Primljeni avansi	124	8
Obaveze za ostale poreze	43	15
Obaveze prema dobavljačima	89	80
Ostale obaveze	116	194
	<u>391</u>	<u>322</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

25. AKCIJSKI KAPITAL

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine čini 2,737 običnih akcija, nominalne vrijednosti EUR 10,000. Zakon o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11) definisao je minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5,000 hiljada. Na dan 31. decembra 2013. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

U toku 2013. godine isplaćene su dividende u iznosu EUR 3,400 hiljada Komercijalnoj banci a.d., Beograd na koju je obustavljen i plaćen porez po odbitku po stopi 9% u iznosu EUR 306 hiljada.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Komercijalna banka a.d., Beograd je 100% vlasnik Banke.

26. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 38/11 i 55/12), na dan 31. decembra 2013. godine iznosi EUR 29,360 hiljada.. Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja, neraspoređeni iznos dobiti iz prethodnih godina i neraspoređeni iznos dobiti tekuće godine, umanjani za iznos nematerijalne imovine.

Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine iznose EUR 29,360 hiljada i predstavljaju zbir osnovnog i dopunskog kapitala Banke. Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je prikazala odbitne stavke koje umanjuju bruto sopstvena sredstva Banke. Odbitnu stavku od kapitala na dan 31. decembra 2013.godine iznos nedostajućih rezervi u iznosu od EUR 1,255 hiljada. Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31. decembra 2013. godine iznosi EUR 74,389 hiljada.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl.list CG“, br.17/08, 44/10 i 40/11), Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti izračunat od strane Banke, na dan 31. decembra 2013. godine, iznosi 32.92% (31. decembra 2012: 34.8%) i veći je od propisanog minimuma.

Najveća izloženost prema jednom licu na dan 31. decembra 2013. godine iznosi 14.11% i u okviru je propisanog maksimuma od 25% sopstvenih sredstava. Banka na dan 31. decembra 2013. godine nije imala veliku izloženost koja prelazi 800% sopstvenih sredstava.

27. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Neopozive obaveze za davanje kredita	3,031	1,756
Izdate garancije		
- Izdate plative garancije	2,954	967
- Izdate činidbene garancije	797	490
- Ostale vrste garancija	55	167
Kolateral po osnovu potraživanja	237,909	200,333
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	489	355
Ukupno	245,235	204,068
Memorandum		
- Evidentna kamata	5,417	5,661
	<u>250,652</u>	<u>209,729</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
<u>Potraživanja</u>		
<i>Devizni računi:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	1,200	4,251
<i>Ostali depoziti:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	90	39
Ukupno potraživanja	<u>1,290</u>	<u>4,290</u>
<u>Obaveze</u>		
<i>Pozajmice:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	3,700	-
<i>Depoziti po viđenju:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	27	22
Kamate na pozajmice-razgraničenje	37	-
Ukupno obaveze	<u>3,764</u>	<u>22</u>
Obaveze, neto	<u>(2,474)</u>	<u>4,268</u>
<u>Prihodi</u>		
<i>Prihodi od naknada:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	-	4
<i>Dobici po osnovu kursnih razlika:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	33	75
Ukupno prihodi	<u>33</u>	<u>79</u>
<u>Rashodi</u>		
<i>Rashodi od kamata na pozajmice:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	37	-
<i>Rashodi naknada:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	5	5
<i>Gubici po osnovu kursnih razlika:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	35	50
Ukupno rashodi	<u>77</u>	<u>55</u>
(Rashodi)/Prihodi, neto	<u>(44)</u>	<u>24</u>
<u>Vanbilansna potraživanja</u>		
<i>Komisijoni poslovi:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	14	14
<i>Potraživanja za glavnica po komisijonu:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	25	28
<i>Potraživanja za kamatu po komisijonu:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	7	7
	<u>46</u>	<u>49</u>

U toku 2013. godine isplaćene su dividende u iznosu EUR 3,400 hiljada Komercijalnoj banci a.d., Beograd na koju je obustavljen i plaćen porez po odbitku po stopi 9% u iznosu EUR 306 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Na dan 31. decembra 2013. godine, potraživanja od zaposlenih iznose EUR 770 hiljada (2012: EUR 781 hiljadu), a odnose se na date kredite zaposlenima. Banka je tokom 2013. godine isplatila ključnom rukovodstvu koje uključuje Glavnog izvršnog direktora, izvršne direktore i direktore sektora iznos od EUR 508 hiljada na ime naknada (2012: EUR 475 hiljada). Članovima Odbora direktora i Odbora za reviziju na ime naknada je isplaćen iznos od EUR 78 hiljada (2012: EUR 73 hiljada) (napomena 8).

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je prepoznala proces upravljanja rizicima kao ključni element upravljanja poslovanjem, s obzirom da izloženost rizicima proizilazi iz svih poslovnih aktivnosti, kao neodvojivog dijela bankarskog poslovanja, kojima se upravlja kroz identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu i izvještavanje, odnosno uspostavljanjem ograničenja rizika, kao i izvještavanje u skladu sa strategijama i politikama.

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji obuhvata: strategije, politike, procedure i metodologije upravljanja rizicima, odgovarajuću organizacionu strukturu, efektivan i efikasan proces upravljanja svim rizicima kojima je izložena, adekvatan sistem internih kontrola, odgovarajući informacioni sistem i adekvatan proces interne procjene adekvatnosti kapitala.

Proces upravljanja rizicima uključuje jasno definisanje i dokumentovanje profila rizičnosti, kao i usklađivanje profila rizičnosti sa sklonošću Banke za preuzimanje rizika, a u skladu sa usvojenim strategijama i politikama.

Strategijom upravljanja rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom, Banka je postavila sljedeće ciljeve u okviru sistema upravljanja rizicima: minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital uz poštovanje definisanih okvira prihvatljivog nivoa rizika, održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala, razvoj aktivnosti Banke u skladu sa poslovnim mogućnostima i razvojem tržišta u cilju ostvarivanja konkurentskih prednosti.

Banka primjenjuje međunarodno priznate standarde i permanentno prati sve najave i izmjene u zakonskoj regulativi, analizira uticaj na nivo rizika i preduzima mjere za blagovremeno usklađivanje svog poslovanja sa novim propisima, a u skladu sa prihvatljivim nivoom rizika za Banku. Kroz jasno definisan proces uvođenja novih proizvoda Banka analizira uticaj svih novih usluga i proizvoda na buduću izloženost rizicima u cilju optimizacije svojih prihoda i troškova za procijenjeni rizik, kao i minimiziranja svih potencijalno mogućih negativnih efekata na finansijski rezultat Banke.

Sistem upravljanja rizicima

Sistem upravljanja rizicima je definisan sljedećim aktima:

- Strategijom upravljanja rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom;
- Politikama upravljanja rizicima;
- Procedurama upravljanja rizicima;
- Metodologijama za upravljanje pojedinačnim rizicima;
- Ostim aktima.

Strategija upravljanja rizicima sadrži:

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena;
- ciljeve koje Banka želi da ostvari strategijom;
- opšte kriterijume i metode koji su relevantni za kreiranje okvira za upravljanje rizicima;
- osnovne principe o politici rizika;
- opredjeljenje za poslovne aktivnosti, proizvode i usluge, koji će biti dominantni u poslovanju Banke, sa opisom osnovne orijentacije Banke u vezi sa pojedinačnim vrstama rizika koje proizilaze iz njenih poslovnih aktivnosti;
- definisanje sklonosti Banke ka preuzimanju rizika (apetit prema riziku), sa očekivanim odnosom prinosa i rizika za djelove bančinih portfolija i ukupnu aktivu;
- osnove procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke;
- podjelu nadležnosti i odgovornosti, kao i komentare o budućem razvoju poslovnih odjeljenja banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

Strategija upravljanja rizicima sadrži (nastavak):

Dugoročni ciljevi za upravljanje rizicima koje Banka želi da ostvari strategijom su:

- razvoj aktivnosti u skladu sa poslovnom Strategijom i mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurentskih prednosti;
- izbjegavanje ili minimiziranje rizika u cilju održavanja poslovanja u okvirima prihvatljivog nivoa rizika;
- minimiziranje negativnih efekata na kapital Banke;
- održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala;
- diversifikacija rizika kojima je Banka izložena.

Politike upravljanja pojedinim vrstama rizika bliže definišu:

- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasna razgraničenja odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa;
- način procjene rizičnog profila Banke i metodologije za identifikovanje i merenje, odnosno procjenu rizika;
- načine praćenja i kontrole rizika i uspostavljanje sistema limita, odnosno vrste limita koje Banka koristi i njihovu strukturu;
- mjere za ublažavanje rizika i pravila za primjenu tih mjera;
- način i metodologiju za sprovođenje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke;
- principe funkcionisanja sistema internih kontrola;
- okvir i učestalost stres testiranja, kao i postupanje u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova.

Procedurama upravljanja rizicima Banka bliže definiše proces upravljanja rizicima i nadležnosti i odgovornosti svih organizacionih djelova Banke u sistemu upravljanja rizicima.

Banka je pojedinačnim metodologijama detaljnije propisala metode i pristupe koji se koriste u sistemu upravljanja rizicima.

Nadležnosti

Odbor direktora utvrđuje ciljeve i strategije Banke i obezbjeđuje njihovo sprovođenje, uključujući strategiju upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom; uspostavlja i održava sistem upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; utvrđuje politike i procedure za upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; obezbjeđuje sprovođenje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala i njegovu usklađenost sa strateškim ciljevima poslovanja; utvrđuje godišnji plan Banke, uključujući i finansijski plan; usvaja godišnji izvještaj o poslovanju Banke sa izvještajem spoljnog revizora i izvještaje o poslovanju Banke tokom godine; odobrava transakcije koje značajnije utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja Banke, u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima; periodično razmatra i ocjenjuje izuzetke učinjene u odnosu na utvrđene politike i procedure; usvaja godišnji plan interne revizije i izvještaje interne revizije Banke; uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličini Banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika; donosi opšte akte Banke, osim akata koje donosi Skupština akcionara; usvaja plan kontinuiteta poslovanja i plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa; odobrava uvođenje novih proizvoda i usluga u poslovanje Banke; donosi odluku o organizacionoj strukturi Banke; obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Banke.

Odbor za reviziju analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unapređenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima; analizira i prati funkcionisanje sistema interne kontrole; razmatra program i izvještaje interne revizije i daje mišljenje o nalazima interne revizije; prati realizaciju preporuka interne revizije; analizira finansijske izvještaje Banke prije njihovog dostavljanja Odboru direktora; ocjenjuje kvalitet izvještaja i informacija prije njihovog dostavljanja Odboru direktora, a naročito: primjenu računovodstvenih politika i procedura, odluke koje zahtijevaju visok stepen procjene, uticaj neuobičajenih transakcija na finansijske izvještaje, kvalitet politika objedinjavanja podataka, promjene nastale kao posledica izvršenih revizija, pretpostavke o trajnosti poslovanja, usklađenost sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propisima; daje mišljenje o izboru spoljnog revizora Banke i predlaže iznos naknade za vršenje revizije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

Nadležnosti (nastavak)

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom vrši nadzor nad upravljanjem rizicima u pojedinim područjima poslovanja Banke, prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, predlaže mjere za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, a obavlja i druge poslove utvrđene odlukom Odbora direktora i aktima Banke.

Kreditni odbor razmatra predloge Sektora poslova sa privredom i Sektora poslova sa stanovništvom, mišljenje i stavove Sektora upravljanja rizicima po kreditnim prijedlozima za odobrenje kreditnih zahtjeva do iznosa limita za transakcije u nadležnosti glavnog izvršnog direktora i izvršnih direktora, predlaže glavnom izvršnom direktoru i izvršnim direktorima donošenje odluke o odobrenju kredita do iznosa iz njihove nadležnosti, predlaže izvršnim direktorima unapređenje prakse politika i procedura upravljanja kreditnim rizikom.

Izvršni direktori sprovode utvrđene strategije Banke, uključujući strategije i politike upravljanja rizicima, kao i strategiju upravljanja kapitalom; obezbjeđuju da zaposleni u Banci budu upoznati sa propisima i drugim aktima Banke kojima se uređuju njihove radne obaveze; odlučuju o poslovnim transakcijama u skladu sa aktima Banke; izvještavaju Odbor direktora u skladu sa aktima Banke a naročito o odlukama koje se odnose na transakcije koje su u njihovoj nadležnosti, kupovinu i raspolaganje osnovnim sredstvima koje su u njihovoj nadležnosti; sprovode plan kontinuiteta poslovanja i plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa, vrši njihovo revidiranje u skladu sa poslovnim promjenama i kontinuirano testiranje; bez odlaganja informišu Odbor direktora i Centralnu banku o svakom pogoršanju finansijskog stanja Banke ili opasnosti od tog pogoršanja, kao i o drugim činjenicama koje mogu znatno uticati na finansijsko stanje Banke; odlučuju o drugim pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti saglasno aktima Banke, kao i o pitanjima koja nijesu u nadležnosti Skupštine akcionara i Odbora direktora Banke.

Sektor upravljanja rizicima je nadležan da identifikuje, mjeri, procjenjuje i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; identifikuje moguće uzroke za pojavu određenih vrsta rizika; obavlja superviziju i monitoring nad rizicima na nivou Banke; koordinira, mjeri i projektuje izloženost rizicima; predlaže politike, procedure i metodologije za upravljanje rizicima; izvještava nadležne Organe Banke o upravljanju rizicima.

Služba interne revizije je nezavisna funkcija kojom se obezbjeđuje ocjena adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole; identifikacija ključnih rizičnih područja poslovanja Banke i ocjena primjene i efektivnosti politika za upravljanje i metodologija za procjenu rizika; procjena kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema; preispitivanje tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija; ocjena usklađenosti nivoa kapitala i rizika u poslovanju Banke; testiranje transakcija i funkcionisanja posebnih procedura sistema interne kontrole; ocjena funkcije praćenja usklađenosti akata i poslovanja Banke sa zakonom, propisima i utvrđenim politikama i procedurama; davanje odgovarajućih preporuka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i za unapređenje postojećih postupaka i sistema rada.

Služba praćenja usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom je zadužena za identifikaciju, mjerenje, praćenje, kontrolisanje i izvještavanje u vezi sa rizikom usklađenosti poslovanja Banke. Pored toga, Služba praćenja usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, vrši i druge poslove saglasno obavezama definisanim Zakonom o bankama, Statutom Banke i drugim aktima koji uređuju predmetnu djelatnost.

Proces upravljanja rizicima

Banka redovno mjeri odnosno procjenjuje rizike koje je identifikovala u svom poslovanju. Mjerenje podrazumijeva primjenu kvalitativnih i kvantitativnih metoda i modela mjerenja koje omogućuju uočavanje promjena u profilu rizika i procjenu novih rizika.

Za sve identifikovne rizike Banka određuje njihovu značajnost koja je zasnovana na sveobuhvatnoj procjeni rizika koji su svojstveni pojedinim poslovanjima, proizvodima, aktivnostima i procesima Banke.

Ublažavanje rizika podrazumijeva diversifikaciju, prenos, smanjenje i/ili izbjegavanje rizika, a Banka ga sprovodi u skladu sa rizičnim profilom i sklonošću ka rizicima.

Praćenje i kontrola rizika se zasniva i na limitima koje je Banka uspostavila. Oni zavise od poslovne strategije i tržišnog okruženja, kao i od nivoa rizika koji je Banka spremna da prihvati.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

Proces upravljanja rizicima (nastavak)

Izveštaji o upravljanju rizicima se redovno dostavljaju: Odboru direktora, Odboru za reviziju, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom, te Glavnom izvršnom direktoru i izvršnim direktorima, koji sadrže sve informacije neophodne za procjenu rizika i donošenje zaključaka o rizicima Banke.

Vrste rizika

Banka je u poslovanju posebno izložena sljedećim vrstama rizika: kreditnom i sa njim povezanim rizicima, riziku likvidnosti, tržišnom-deviznom riziku, operativnom riziku i riziku zemlje, kao i svim ostalim rizicima koji se mogu pojaviti pri redovnom poslovanju Banke.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršenja obaveza dužnika prema Banci.

U okviru kreditnog rizika Banka prati sljedeće rizike:

- **rizik neizvršenja (default risk)** – rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci;
- **rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive (downgrade risk)** – rizik od gubitka koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika);
- **rizik koncentracije** je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su: izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite,...
- **rizik izloženosti** je rizik koji može proisteći po osnovu izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa Bankom;
- **rizik zemlje** je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla dužnika i predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti naplate potraživanja od dužnika kao posledice ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika.

Pored navedenih Banka prati i sa kreditnim rizikom povezane sljedeće rizike:

- **rezidualni rizik** je rizik da tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje nedovoljno utiče na umanjenje rizika kojima je Banka izložena;
- **rizik izmirenja/ispоруke** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usljed neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke;
- **rizik druge ugovorne strane** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

U skladu sa obimom, vrstom i složenosti poslova koje obavlja, Banka je organizovala proces upravljanja kreditnom rizikom i jasno razgraničila odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa. Organizacioni model sistema upravljanja kreditnim rizikom Banke obezbjeđuje adekvatnu komunikaciju, razmjenu informacija i saradnju na svim organizacionim nivoima, a takođe obezbjeđuje jasnu, operativnu i organizacionu razdvojenost funkcije za nezavisno upravljanje rizicima i aktivnosti podrške s jedne strane, od aktivnosti preuzimanja rizika, odnosno podjelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti. Banka je uspostavila i adekvatan informacioni sistem koji podrazumijeva potpunu informisanost lica uključenih u sistem upravljanja kreditnim rizikom i odgovarajuće izvještavanje rukovodstva Banke.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih plasmana i na osnovu poslovanja sa drugom ugovornom stranom za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

Prihvatljiv nivo izloženosti kreditnom riziku Banke u skladu je sa definisanom Strategijom upravljanja rizicima i zavisi od strukture portfolia Banke, na osnovu koje se omogućuje limitiranje negativnih efekata na finansijski rezultat i minimiziranje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, rizik izmirenja i isporuke i rizik druge ugovorne strane u cilju održavanja adekvatnosti kapitala na prihvatljivom nivou. Banka odobrava plasmane klijentima (pravnim i fizičkim licima) za koje procjenjuje da su kreditno sposobni. S druge strane Banka ne ulaže u visoko-rizične plasmane kao što su ulaganja u visokoprotabilne projekte sa značajnim nivoom rizika i slično.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Osnovna načela upravljanja kreditnim rizikom su:

- upravljanje kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana i na nivou cjelokupnog portfolija Banke;
- održavanje nivoa kreditnog rizika koji minimizira negativan uticaj na finansijski rezultat i kapital;
- rangiranje plasmana u skladu sa njihovom rizičnošću;
- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za odobravanje plasmana;
- obezbjeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje kreditnim rizikom.

U cilju upravljanja kreditnim rizikom, Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i pribavlja odgovarajuće instrumente obezbjeđenja plaćanja. Banka ocjenjuje kreditnu sposobnost svakog klijenta u momentu podnošenja zahtjeva i vrši monitoring dužnika, plasmana i kolateralna, kako bi bila u mogućnosti da preduzme odgovarajuće aktivnosti u cilju naplate svog potraživanja.

Identifikacija kreditnog rizika podrazumijeva analiziranje svih indikatora, koji dovode do nastanka i povećanja izloženosti kreditnom riziku. Banka na sveobuhvatan način blagovremeno utvrđuje uzroke tekuće izloženosti kreditnom riziku i procjenjuje uzroke izloženosti kreditnom riziku po osnovu nastalih i projektovanih promjena na tržištu, kao i po osnovu uvođenja novih poslovnih proizvoda i aktivnosti. Kreditni rizik Banke uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbjeđenja. Banka vrši kvantitativno i/ili kvalitativno mjerenje, odnosno procjenu identifikovanog kreditnog rizika.

Proces mjerenja kreditnog rizika zasnovan je na dva paralelna pristupa:

- regulatorni pristup – proces obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama po osnovu Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 i Međunarodnog računovodstvenog standarda 37, kao i obračun rezervisanja saglasno regulativi Centralne Banke Crne Gore (CBCG);
- interni pristup – mjerenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internog sistema rejtinga.

Rejting sistem nije samo instrument za oblikovanje pojedinačnih odluka i procjenjivanje nivoa rizika pojedinačnog plasmana, već predstavlja osnovu za analizu portfolija, podršku prilikom odobrenja plasmana, kao i u postupku obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama u cilju rangiranja nivoa rizičnosti plasmana i iskazivanja realne vrijednosti potraživanja. Interni sistem rejtinga podliježe redovnoj reviziji i unapređenju.

U analizi kreditnog rizika pored Internog sistema rejtinga Banka koristi i načela propisana regulativom CBCG, koja zahtjevaju klasifikaciju svakog plasmana na osnovu propisanih kriterijuma i obračun rezerve za procjenu kreditnog rizika. Primjena ovih kriterijuma omogućava Banci da pokrije neočekivane gubitke koji mogu nastati usljed nemogućnosti i nesposobnosti klijenta da svoje obaveze izmiruje o roku dospjeća prema ugovorom definisanim uslovima. U tom smislu Banka vrši klasifikaciju potraživanja i obračun potrebnog nivoa rezerve za procijenjene gubitke, redovnom analizom portfolija. Analiza obuhvata mjerenje adekvatnosti rezervi za procijenjene gubitke po klijentima, kategorijama rizika, djelovima portfolija i ukupnom portfoliju. Rezerve za procijenjene gubitke, predstavljaju određeni vid zaštite od mogućih negativnih posljedica ukoliko se plasirana sredstva ne vrate o roku dospjeća i u punom iznosu.

Prije odobrenja plasmana Banka procjenjuje kreditnu sposobnost dužnika kao primarni izvor otplate plasmana na osnovu interno definisanih kriterijuma i ponuđeni kolateral kao sekundarni izvor naplate. Na osnovu identifikovanog i izmjeranog nivoa kreditnog rizika (procjene finansijskog stanja i kreditne sposobnosti dužnika, kao i vrijednosti i pravne sigurnost kreditne zaštite i drugih relevantnih faktora) i nezavisnog mišljenja o riziku, nadležni odbori i organi Banke, saglasno definisanom sistemu odlučivanja donose Odluku o odobrenju plasmana.

Prilikom donošenja odluka u oblasti kreditiranja, poštuje se princip dvostruke kontrole tzv. „princip četvoro očiju“, kojim se obezbjeđuje da uvijek postoji strana koja predlaže i strana koja odobrava određeni plasman.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, odnosno održavanje prihvatljivog nivoa kvaliteta kreditnog portfolija Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Osnovne tehnike ublažavanja kreditnog rizika su:

- limiti izloženosti – rizik koncentracije;
- diversifikovanje ulaganja;
- sredstva obezbjeđenja;
- rezidualni rizik.

Limiti izloženosti po osnovu pojedinačnog dužnika zasnivaju se na procjeni kreditne sposobnosti dužnika, a limiti izloženosti na nivou portfolija usmjereni su na ograničenje koncentracije izloženosti u portfoliju. Banka kontinuirano kontroliše kretanje kreditnog rizika u okviru definisanog rizičnog profila.

Rizik koncentracije obuhvata: veliku izloženost (izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom), grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika kao što su privredni sektori, vrste proizvoda, geografska područja i slično, rizik zemlje, instrumente kreditne zaštite.

Diversifikovanje ulaganja usmereno je na ublažavanje kreditnog rizika kroz smanjenje koncentracije portfolija u pojedinim segmentima aktive.

Praćenje kvaliteta plasmana na nivou pojedinačnog dužnika zasniva se prije svega na obezbjeđivanju ažurnih podataka o finansijskom stanju i kreditnoj sposobnosti dužnika i tržišnoj vrijednosti sredstava obezbjeđenja, dok se praćenje kreditnog rizika na nivou portfolija vrši identifikovanjem promjena na nivou grupa klijenata određenog nivoa rizika, plasmana, kolaterala, potrebnih rezervi za očekivane i neočekivane gubitke, u cilju utvrđivanja i upravljanja stanjem i kvalitetom aktive. U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka ugovara i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se umanjuje kreditni rizik.

Kako bi se Banka zaštitila od promjene tržišnih vrijednosti kolaterala (hipoteka, zaloga, hartija od vrijednosti i sl.), procijenjena vrijednost kolaterala se koriguje za definisani procenat u zavisnosti od vrste kolaterala i lokacije, koji se minimum jednom godišnje, a po potrebi i češće preispituju i revidiraju. Na ovaj način Banka se štiti od potencijalnih gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja iz sredstava obezbjeđenja.

Kontrola kreditnog rizika podrazumijeva proces kontinuiranog usklađivanja poslovanja sa definisanim sistemom limita, na dnevnom i mjesečnom nivou, kao i u uslovima kada izloženost kreditnom riziku teži gornjoj granici definisanog rizičnog profila, odnosno prilikom uvođenja novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje i restrukturiranje potraživanja. Ukoliko preduzete mjere regulisanja plasmana, odnosno prinudne naplate i sudskog postupka nisu dale očekivane rezultate, odnosno kada ne postoji mogućnost naplate potraživanja u cjelosti, inicira se predlog za trajan otpis preostalog potraživanja Banke.

Banka osim kreditne izloženosti ima i vanbilansnu izloženost (razne vrste plativih i činidbenih garancija, akreditivi) po osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje za račun trećih lica. Za vanbilansnu izloženost Banka koristi iste kontrolne procese i procedure koji se koriste za kreditni rizik.

Izvještavanje o kreditnom riziku obuhvata sistem internog i eksternog izvještavanja, sprovodi se na mjesečnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom izvještavanja.

Rizik promjene kvaliteta aktive

Kvalitet aktive Banke se mjeri stepenom izloženosti pojedinim kategorijama rizika prema kriterijumima internog sistema rejtinga. Interni sistem rejtinga razmatra kvantitativne i kvalitativne parametre za određivanje rejtinga dužnika. Rejting skala sadrži pet kategorija rizika, koje su dalje podjeljene na 17 podkategorija. Rejting skala se koristi kao jedinstveni metod dodjeljivanja rejtinga kojim je osigurano da klijenti sa istim rejtingom imaju iste kreditne karakteristike i istu vjerovatnoću da neće ispuniti svoje obaveze. Osnovni parametri kreditnog rizika koji opredjeljuju podkategoriju rejtinga se obračunavaju i prate na mjesečnom nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Rizik promjene kvaliteta aktive (nastavak)

Nizak nivo rizika podrazumijeva poslovanje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i prihvatljiv je za Banku (kategorije rejtinga 1 i 2), povišen nivo rizika predstavlja poslovanje sa klijentima koji imaju obredene probleme u poslovanju, a mogu negativno da utiču na izmirenje obaveza i čije poslovanje se intenzivno prati (kategorija rejtinga 3) i visok nivo rizika označava klijente sa negativnim rezultatima poslovanja i lošom kreditnom istorijom (kategorije rizika 4 i 5).

Banka se štiti od rizika promjene kvaliteta aktive kroz kontinuirano praćenje poslovanja klijenata, identifikovanje promjena koje mogu nastati pogoršanjem stanja dužnika, kašnjenjem u otplati ili promjenama u okruženju, kao i pribavljanjem odgovarajućih sredstava obezbjeđenja.

Rizik promjene vrijednosti aktive

Obezvrjeđenje plasmana ima za cilj obezbjeđenje razumnog, opreznog i pravovremenog utvrđivanja gubitaka, zbog obezvrjeđenja kredita, kao i intervencija po osnovu potencijalnih obaveza, kako bi se zaštitio kapital Banke u periodu kada gubitak bude i definitivno potvrđen (realizovan) zbog nemogućnosti naplate ugovorenih iznosa ili odlivom sredstava za izmirenje potencijalnih obaveza.

Obezvrjeđenje plasmana i rezervisanja vrši se samo onda kada postoji opravdan osnov, odnosno kada postoji objektivan dokaz o obezvrjeđenju kao posledica događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja kredita, a koji nepovoljno utiču na buduće novčane tokove od kredita.

Glavni elementi u procjeni obezvrjeđenja plasmana su sljedeći: prekoračenje roka plaćanja glavnice ili kamate, teškoće u novčanim tokovima korisnika kredita, opadanje kreditnog rejtinga ili promjene prvobitnih uslova iz ugovora i drugo.

Obezvrjeđenje plasmana se vrši na osnovu procjene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenata, kao i realizacijom sredstava obezbjeđenja, ukoliko se procijeni da će realno kredit biti namiren iz tih sredstava.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procjenu.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno menjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvrjeđenja plasmana.

Grupno procjenjivanje

Ispravke vrednosti se procjenjuju grupno po plasmanima koji nisu pojedinačno značajni i za pojedinačno značajne plasmane kada ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju. Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na sistemu internog rejtinga i to na mjesečnom nivou. Izračunavanje grupnih procenata obezvrjeđenja se vrši na osnovu migracija kategorija rizičnosti u status neizmirivanja obaveza po vrstama klijenata ili proizvoda. Dobijeni procenti migracija koriguju se za izvršenu naplatu potraživanja.

Obezvrjeđenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine, prikazana je u sljedećem pregledu, bez uzimanja u obzir bilo kakvog kolaterala ili neke druge kreditne zaštite. Iskazane vrijednosti su u bruto i neto knjigovodstvenom iznosu (posle efekata ublažavanja po osnovu obezvrjeđenja).

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolaterala i drugih poboljšanja

	31. decembar 2013.		31. decembar 2012.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive	101,553	93,719	91,612	83,602
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	13,976	13,976	7,761	7,761
Kreditni i potraživanja kod banaka	7,330	7,330	9,766	9,766
Kreditni i potraživanja kod klijenata	68,802	60,968	67,153	59,143
Investicione hartije od vrijednosti				
-raspoložive za prodaju	9,635	9,635	5,748	5,748
-koje se drže do dospelosti	1,500	1,500	1,000	1,000
Ostala finansijska potraživanja	310	310	184	184
II. Vanbilansne stavke	4,295	4,295	1,979	1,979
Izdane plative garancije	2,954	2,954	967	967
Izdane činidbene garancije	797	797	490	490
Ostale vrste garancija	55	55	167	167
Ostale stavke vanbilansne izloženosti	489	489	355	355
Ukupno (I+II)	105,848	98,014	93,591	85,581

Najveći kreditni rizik za Banku nastaje iz ostvarenih kreditnih aranžmana, ali je Banka izložena i riziku po osnovu vanbilansnih pozicija koji proističe iz potencijalnih i preuzetih obaveza.

Dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka

31. decembar 2013.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Nedospjeli neispravljeni	-	-	35	695	1,117	1,847	8,998	10,845	40
Dospjeli a neispravljeni	-	-	12	5	351	368	-	368	-
Grupno obezvrjeđeni	11,369	3,262	17	1,726	2,498	18,872	1,649	20,521	-
Pojedinačno obezvrjeđeni	836	-	-	-	4,796	5,632	28,865	34,497	-
	12,205	3,262	64	2,426	8,762	26,719	39,512	66,231	40
Ispravka vrijednosti	1,060	562	16	211	2,328	4,177	2,329	6,506	-
Grupna ispravka vrijednosti	990	562	16	211	1,709	3,488	1,519	5,007	-
Pojedinačna ispravka vrijednosti	70	-	-	-	619	689	810	1,499	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	11,145	2,700	48	2,215	6,434	22,542	37,183	59,725	40

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka (nastavak)

31. decembar 2012.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda		Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR Potraživanja od banaka	
			Ostalo					Ukupno	
Nedospjeli neispravljeni	7,672	-	-	840	1,546	10,058	19,985	30,043	40
Dospjeli a neispravljeni	1,892	-	-	373	168	2,433	472	2,905	-
Grupno obezvrjeđeni	1,172	1,881	95	2,363	2,194	7,705	1,437	9,142	-
Pojedinačno obezvrjeđeni	639	-	-	-	5,510	6,149	17,154	23,303	-
	<u>11,375</u>	<u>1,881</u>	<u>95</u>	<u>3,576</u>	<u>9,418</u>	<u>26,345</u>	<u>39,048</u>	<u>65,393</u>	<u>40</u>
Ispravka vrijednosti	1,211	755	28	261	2,353	4,608	2,577	7,185	-
Grupna ispravka vrijednosti	1,172	755	28	261	1,736	3,952	1,426	5,378	-
Pojedinačna ispravka vrijednosti	39	-	-	-	617	656	1,151	1,807	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	<u>10,164</u>	<u>1,126</u>	<u>67</u>	<u>3,315</u>	<u>7,065</u>	<u>21,737</u>	<u>36,471</u>	<u>58,208</u>	<u>40</u>

Pregled ne obuhvata pripadajuće kamate i naknade, koje na dan 31. decembra 2013. godine po kreditima i depozitima iznose ukupno EUR 2,420 hiljada (31. decembra 2012.: EUR 1,664 hiljada). Nakon efekata ublažavanja po izvršenom obezvrjeđenju, neto knjigovodstvena vrijednost kamata i naknada, na dan 31. decembra 2013. godine iznosila je ukupno EUR 1,229 hiljada (31. decembra 2012.: EUR 877 hiljada).

Obezvrjeđeni krediti i depoziti

Obezvrjeđeni krediti i depoziti su oni krediti i depoziti za koje Banka utvrdi da postoji objektivni dokaz koji ukazuje na obezvrjeđenje i za koje ne očekuje naplatu ukupne dospelje glavnice i kamate u skladu sa ugovorom o kreditu. U internom sistemu rejtinga, ovi plasmani za klijente pravna i fizička lica nose rejting od 2 do 5 i predstavljaju pojedinačno značajne kredite (veći od EUR 50 hiljada). Za plasmane koji nisu pojedinačno značajni, obezvrjeđenje je utvrđeno na grupnoj osnovi, u zavisnosti od pripadnosti grupi potraživanja sa sličnim nivoom rizika, za sve kategorije rejtinga od 1 do 5.

Ispravka vrijednosti

Banka formira ispravku vrijednosti za date kreditne aranžmane na osnovu procjene obezvrjeđenja. Glavne komponente ovako formirane ispravke vrijednosti su ispravka vrijednosti koja se odnosi na pojedinačno značajne kreditne izloženosti i grupna ispravka vrijednosti plasmana, koja se formira za grupe srodnih plasmana, kod kojih je nastalo obezvrjeđenje, ali nije identifikovano (materijalno manje značajni plasmani), kao i kod plasmana koji su materijalno značajni i bili su predmet pojedinačne procjene, ali kod kojih nije identifikovano obezvrjeđenje na bazi pojedinačne procjene.

Plasmani koji kasne sa naplatom za koje nije izvršeno obezvrjeđenje

Kreditni i depoziti predstavljaju one kredite i depozite kod kojih se javlja kašnjenje u izmirenju obaveza po osnovu ugovorene kamate ili glavnice i za koje Banka vjeruje da nije adekvatno formirati obezvrjeđenje imajući u vidu vjerovatnoću nastanka statusa neizmirenja obaveza kod pojedinih vrsta klijenata (migracije), vrijednost sredstava obezbjeđenja Banke po osnovu ovih plasmana i/ili izvjesnost u naplati duga od strane Banke.

Plasmani koji ne kasne sa naplatom za koje nije izvršeno obezvrjeđenje

Nedospjeli neispravljeni dati krediti i depoziti privednim klijentima i bankama odnose se na date kredite državnim preduzećima, lokalnoj samoupravi, opštinama, kao i depozite kod drugih poslovnih banaka, za koje je utvrđeno da nije adekvatno formirati obezvrjeđenje imajući u vidu vjerovatnoću nastanka statusa neizmirenja obaveza (migracije) i izvjesnost u naplati potraživanja od strane Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Nedospjeli neispravljeni dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka

31. decembar 2013.								U hiljadama EUR	
	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	Ukupno	Potraživanja od banaka
Nizak (IR 1,2)	-	-	35	678	1,117	1,830	8,998	10,828	40
Povišen (IR 3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Visok (IR 4,5)	-	-	-	17	-	17	-	17	-
Ukupno	-	-	35	695	1,117	1,847	8,998	10,845	40

31. decembar 2012.								U hiljadama EUR	
	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	Ukupno	Potraživanja od banaka
Nizak (IR 1,2)	7,672	-	-	840	1,546	10,058	19,985	30,043	40
Povišen (IR 3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Visok (IR 4,5)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	7,672	-	-	840	1,546	10,058	19,985	30,043	40

Dospjeli a neispravljeni dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka

31. decembar 2013.								U hiljadama EUR	
	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	Ukupno	Potraživanja od banaka
Docnja do 30 dana	-	-	-	5	351	356	9	365	-
Od 31 - 90 dana	-	-	-	-	-	-	3	3	-
Preko 90 dana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	5	351	356	12	368	-

31. decembar 2012.								U hiljadama EUR	
	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	Ukupno	Potraživanja od banaka
Docnja do 30 dana	1,892	-	-	373	168	2,433	407	2,840	-
Od 31 - 90 dana	-	-	-	-	-	-	65	65	-
Preko 90 dana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1,892	-	-	373	168	2,433	472	2,905	-

Pregled ne obuhvata kamate i naknade za dospjele date kredite i depozite privrednim klijentima na dan 31. decembra 2013 godine EUR 59 hiljada (31. decembra 2012.: EUR 169 hiljada).

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima su oni krediti koji su reprogramirani i/ili restrukturirani usljed problema u servisiranju obaveza o rokovima dospjeća.

Reprogram potraživanja se vrši kod dužnika koji imaju trenutno neusklađene prilive i odlive, a čiji finansijski pokazatelji nisu narušeni i ukazuju da će dužnik biti sposoban da uredno izmiruje reprogramirane obaveze prema naknadno ugovorenim uslovima otplate. Reprogram potraživanja se vrši kod dužnika koji su u docnji do 90 dana, najčešće po pojedinačnoj partiji kredita, odnosno ne obuhvata sva potraživanja dužnika (sve partije kredita).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima (nastavak)

Restrukturiranje se vrši kod dužnika koji imaju značajne probleme u poslovanju i gdje su finansijski pokazatelji poslovanja, značajno narušeni. Banka je dužniku restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- produžila rok otplate za glavnice ili za kamatu;
- smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit;
- preuzela potraživanje dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita;
- smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- kapitalizovala kamatu po kreditu odobrenom dužniku;
- zamijenila postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita), ili
- obezbijedila druge slične pogodnosti koji olakšavaju finansijsku poziciju dužnika.

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima

	U hiljadama EUR							
	Reprogramirani				Restrukturirani			
	31. decembar 2013		31. decembar 2012		31. decembar 2013		31. decembar 2012	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Stambeni	549	503	1,189	691	-	-	-	-
Gotovinski	110	36	129	78	-	-	-	-
Poljoprivreda	19	19	-	-	-	-	-	-
Ostalo	1,104	660	31	30	-	-	-	-
Mikro biznis	-	-	1,383	1,211	-	-	-	-
Ukupno stanovništvo	1,782	1,218	2,732	2,010	-	-	-	-
Privredni klijenti	12,920	11,899	12,885	11,780	611	594	-	-
Ukupno	14,702	13,117	15,617	13,790	611	594	-	-

Rizik koncentracije

Banka upravlja rizikom koncentracije preko uspostavljenog sistema limita koji obuhvata limite izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika (prema sektorima/djelatnostima, geografskim područjima, pojedinačnim dužnicima ili grupama povezanih lica, instrumentima kreditne zaštite). Uspostavljanje odgovarajućih limita izloženosti je osnov za kontrolu rizika koncentracije u cilju diversifikacije kreditnog portfolia.

Sektorska struktura datih kredita i depozita i potencijalnih obaveza

	U hiljadama EUR							
	Dati krediti i depoziti				Vanbilansne stavke			
	31. decembar 2013		31. decembar 2012		31. decembar 2013		31. decembar 2012	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Sektor finansija i osiguranja	40	40	40	40	-	-	-	-
Sektor javnih preduzeća i privrednih društava	42,041	37,691	41,486	36,594	6,365	6,310	2,916	2,782
Poljoprivreda	323	284	490	488	60	60	0	0
Prerađivačka industrija	6,090	5,471	4,852	4,279	157	155	50	50
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	11,315	10,535	13,371	12,416	151	149	238	218
Trgovina na veliko i malo	12,940	11,100	12,580	9,658	3,487	3,470	1,894	1,868
Uslužne djelatnosti	11,224	10,252	9,675	9,257	2,510	2,476	705	621
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	148	49	517	496	-	-	30	24
Sektor preduzetnika	22	8	16	3	55	55	-	-
Javni Sektor	6,211	5,918	6,964	6,940	-	-	-	-
Sektor stanovništva	17,957	16,108	16,927	14,672	417	408	464	463
Ukupno	66,271	59,765	65,433	58,248	6,837	6,773	3,380	3,245

U zavisnosti od opštih ekonomskih kretanja i kretanja u pojedinim industrijskim sektorima, Banka vrši diversifikaciju ulaganja u industrijske sektore koji su rezistentni na uticaj negativnih ekonomskih kretanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Dati krediti i depoziti i potencijalne obaveze po geografskim područjima

	Dati krediti i depoziti				Vanbilansne stavke				U hiljadama EUR
	31. decembar 2013		31. decembar 2012		31. decembar 2013		31. decembar 2012		
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	
Srbija	1,800	1,791	3,000	2,988	-	-	-	-	
Crna Gora	64,431	57,935	62,393	55,221	6,837	6,773	3,380	3,245	
Evropska unija	40	40	40	40	-	-	-	-	
Ukupno	66,271	59,765	65,433	58,248	6,837	6,773	3,380	3,245	

Hartije od vrijednosti

	31. decembar 2013.		31. decembar 2012.		EUR
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	
Hartije od vrijednosti:					
- raspoložive za prodaju	9,635	9,635	5,748	5,748	
- do dospijea	1,500	1,500	1,000	1,000	
Ukupno	11,135	11,135	6,748	6,748	

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju su plasmani za koje postoji namjera držanja u neodređenom vremenskom periodu i koji mogu biti prodani zbog potrebe za likvidnošću ili usljed promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cijena. Sastoje se u cjelosti od obveznica emitovanih od strane Republike Srbije. Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrijednosti, a na kvartalnom nivou se obračunava njihova fer vrijednost i to na osnovu tržišnih cijena za hartije od vrijednosti kojima se trguje na berzi (mark to market). Metod interno razvijenih modela za vrednovanje (mark to model) se koristi u slučaju kada za određeni finansijski instrument nijesu dostupni nezavisni izvori tržišnih informacija, a baziraju se na roku do dospijea hartije od vrijednosti i nivoa bezrizičnih kamatnih stopa.

Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha banka nema u svom portfoliju.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea u cjelosti se odnosi na državne zapise Vlade Crne Gore.

Sredstva zaštite od kreditnog rizika (kolateral)

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovorenih obaveza, definiše se stepen pokrića plasmana, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika.

Kao standardne instrumente obezbjeđenja Banka od klijenata pribavlja ugovorno ovlašćenje i mjenice, dok se kao dodatni instrumenti, u zavisnosti od procjene kreditnog rizika, i vrste plasmana ugovaraju:

- Za komercijalne kredite – zaloge na pokretnim i nepokretnim stvarima (hipoteke), depoziti, bankarske, korporativne i garancije države, jemstva, zaloge na hartijama od vrijednosti, udjelima, potraživanjima, domaćim životinjama;
- Za kredite stanovništvu – hipoteke, depoziti, jemstva solidarnog dužnika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

KREDITNI RIZIK (nastavak)

Sredstva zaštite od kreditnog rizika (kolateral) (nastavak)

Prilikom procjene nepokretnosti ili zaloge na pokretnoj imovini, Banka angažuje ovlaštene procenitelje kako bi potencijalni rizik od nerealne procjene svela na najmanje moguću mjeru. Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke.

Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

Politika Banke je da se može naplatiti iz kolaterala i sredstva iskoristiti na smanjenje ili otplatu duga.

Materijalne vrijednosti stečene naplatom potraživanja

Sredstava obezbjeđenja preuzeta od strane Banke u procesu naplate plasmana preuzimanjem kolaterala, koja su služila kao obezbjeđenje plasmana, prikazana su u narednom pregledu:

Sredstva obezbjeđenja preuzeta po osnovu naplate plasmana	U hiljadama EUR	
	2013.	2012.
Stambeni objekti	1,706	1,645
Poslovni objekti	8,855	6,018
Zemljište i šume	2,691	2,916
Ukupno	13,252	10,579
Ispravka vrijednosti stečene aktive	(887)	(28)
Neto knjigovodstvena vrijednost	12,365	10,551

U toku 2013. godine godine, u procesu naplate plasmana preuzimanjem kolaterala, preuzeta su sredstva obezbjeđenja ukupne vrijednosti EUR 2,955 hiljada (2012.: EUR 1,509 hiljada).

RIZIK LIKVIDNOSTI

Rizik likvidnosti predstavlja mogućnost nastanka nepovoljnih događaja koji mogu negativno uticati na finansijski rezultalt i kapital Banke, Rizik likvidnosti ispoljava se kroz teškoće Banke u izmirenju dospjelih obaveza u slučaju nedovoljnih rezervi likvidnosti i nemogućnosti pokrića neočekivanih odliva i ostale pasive.

Banka u svom poslovanju poštuje osnovne principe likvidnosti, ostvarujući dovoljan nivo sredstava za pokriće obaveza nastalih u kratkom roku, odnosno poštuje princip solventnosti formiranjem optimalne strukture sopstvenih i pozajmljenih izvora sredstava i formiranjem dovoljnog nivoa rezervi likvidnosti koje ne ugrožavaju ostvarivanje planiranog povrata na kapital.

Rizik likvidnosti, ispoljava se u nemogućnosti Banke da ispunjava svoje dospjele obaveze, Rizik likvidnosti može se javiti u vidu rizika izvora sredstava i tržišnog rizik likvidnosti. Problem likvidnosti sa aspekta izvora sredstava odnosi se na strukturu pasive i obaveza i izražava se kroz potencijalno značajno učešće nestabilnih izvora, kratkoročnih izvora ili njihove koncentracije. Sa druge strane rizik likvidnosti ispoljava se kroz deficit rezervi i otežanog ili nemogućeg pribavljanja likvidnih sredstava po prihvatljivim tržišnim cijenama.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja rizika likvidnosti od procesa njegovog upravljanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

RIZIK LIKVIDNOSTI (nastavak)

U cilju minimiziranja rizika likvidnosti, Banka:

- vrši diversifikaciju izvora sredstava;
- formira dovoljan nivo rezervi likvidnosti;
- upravlja novčanim sredstvima;
- prati buduće novčane tokove i likvidnost na dnevnom nivou;
- limitira osnovne izvore kreditnog rizika koje imaju najznačajniji uticaj na rizik likvidnost;
- definiše i periodično testira Plan za upravljanje likvidnošću u kriznim situacijama.

Proces upravljanja rizikom likvidnosti sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o riziku likvidnosti.

Identifikacija rizika likvidnosti podrazumijeva sveobuhvatno i blagovremeno identifikovanje uzroka koji dovode do nastanka rizika likvidnosti i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti riziku likvidnosti, kao i izloženosti riziku likvidnosti po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Mjerenje, odnosno procjena rizika likvidnosti predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog rizika likvidnosti, korišćenjem sljedećih metoda:

- GAP analiza;
- racio analiza;
- stres test.

Ublažavanje podrazumijeva održavanje rizika likvidnosti na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, kroz definisanje sistema limita izloženosti koji obuhvata regulatorne i interne limite i blagovremeno preduzimanje mjera za umanjene rizika kao i poslovanje u okviru pomenutih limita.

Kontrola i praćenje rizika likvidnosti obuhvata proces praćenja usklađenosti sa interno utvrđenim limitima, kao i monitoring definisanih mjera za umanjene izloženosti riziku likvidnosti Banke. Kontrola rizika likvidnosti podrazumijeva kontrolu na svim nivoima upravljanja rizikom likvidnosti kao i nezavistan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja.

Izveštavanje o riziku likvidnosti obuhvata sistem internog i eksternog izvještavanja, sprovodi se na dnevnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom.

Banka usklađuje svoje poslovanje sa regulatorno propisanim pokazateljem likvidnosti u skladu sa limitima definisanim regulativom CBCG. Tokom 2013 godine pokazatelj likvidnosti se kretao znatno iznad definisanih limita.

Pokazatelj likvidnosti (regulatorni pristup):

Limiti	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Min. 0.9 - izračunat za jedan radni dan	1.90	1.58
Min. 1 - izračunat kao prosjek svih dana u mjesecu	1.89	1.65

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine
29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
RIZIK LIKVIDNOSTI (nastavak)
ROČNA USKLAĐENOST FINANSIJSKIH SREDSTAVA I OBAVEZA

Banka je izložena dnevnim zahtjevima za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva, sa tekućih računa i depozita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	U hiljadama EUR Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	13,976	-	-	-	-	-	13,976
Kredit i potraživanja od banaka	7,330	-	-	-	-	-	7,330
Kredit i potraživanja od klijenata	8,739	2,493	4,331	8,191	28,512	8,702	60,968
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	9,635	-	-	-	-	-	9,635
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	-	1,500	-	-	-	-	1,500
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	-	-	310	310
Ukupno	39,680	3,993	4,331	8,191	28,512	9,012	93,719
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	-	-	-	-	28	-	28
Depoziti klijenata	10,987	5,290	8,221	19,722	20,215	-	64,435
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	375	-	6,914	1,661	8,950
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	688	37	62	131	554	412	1,884
Ostale obaveze	108	-	-	-	-	-	108
Ukupno	11,783	5,327	8,658	19,853	27,711	2,073	75,405
Ročna neusklađenost:							
- 31. decembra 2013. godine	27,897	(1,334)	(4,327)	(11,662)	801	6,939	18,314
- 31. decembra 2012. godine	19,191	176	(2,928)	(8,064)	19,731	7,306	35,412
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2013. godine	27,897	26,563	22,236	10,574	11,375	18,314	
- 31. decembra 2012. godine	19,191	19,367	16,439	8,375	28,106	35,412	
% od ukupnog izvora sredstava:							
- 31. decembra 2013. godine	37.00%	35.23%	29.49%	14.02%	15.09%	24.29%	
- 31. decembra 2012. godine	30.7%	31%	26.3%	12.8%	44%	56.6%	

Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospelje obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2013. godine ukazuje na postojanje ročne usklađenosti između finansijskih sredstava i obaveza Banke.

Pored toga Banka definiše i interne limite, na osnovu standarda Grupe i internog izvještaja o GAP-u likvidnosti.

GAP-ovi likvidnosti	LIMITI	31. decembar 2013	31. decembar 2012.
GAP do 1 mjeseca / Ukupna aktiva	Max (10%)	14.56%	10.44%
Kumulativni GAP do 3 mjeseca / Ukupna aktiva	Max (20%)	20.78%	12.71%

Izveštaj o ročnoj strukturi monetarne aktive i pasive sadrži monetarne bilansne pozicije raspoređene prema preostalom roku dospjeća, odnosno korišćena je konzervativnija pretostavka da će svi transakcioni i depoziti po viđenju biti povučeni u roku do jednog mjeseca.

Banka prikuplja depozite pravnih ica i stanovništva koji obično imaju kraće rokove dospjeća i mogu biti povučeni na zahtjev. Kratkoročna priroda ovih depozita povećava rizik likvidnosti Banke i zahtijeva aktivno upravljanje ovim rizikom, kao i konstatno praćenje tržišnih trendova.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

RIZIK LIKVIDNOSTI (nastavak)

ROČNA USKLAĐENOST FINANSIJSKIH SREDSTAVA I OBAVEZA (nastavak)

Banka kratkoročno upravlja rizikom likvidnosti praćenjem i kontrolisanjem pozicija u svim značajnijim valutama, kako bi se na vreme sagledale potrebe za dodatnim izvorima finansiranja u slučaju dospjeća odgovarajućih pozicija, odnosno dugoročno planira strukturu svojih izvora i plasmana kako bi obezbedila dovoljno stabilnih izvora i dovoljno rezervi likvidnosti.

Banka testira Plan upravljanja likvidnošću u kriznim situacijama, kojim se testira moguća kriza, provjerava period preživljavanja i solventnost Banke, dostupnost izvora za pokriće obaveze koje bi eventualno nastale, odnosno ocjenjuje podrška u pretpostavljenim uslovima krize.

TRŽIŠNI RIZIK

Tržišni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjena tržišnih varijabli i obuhvata kamatni rizik u bankarskoj knjizi i devizni rizik za sve poslovne aktivnosti koje obavlja, Banka nema trgovačku knjigu.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja tržišnih rizika od procesa njihovog upravljanja.

Kamatni rizik

Kamatni rizik predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed nepovoljnih promjena kamatnih stopa. Izloženost ovoj vrsti rizika zavisi od odnosa kamatno osjetljive aktive i kamatno osjetljive pasive.

Banka je izložena kamatnom riziku na pozicijama u bankarskoj knjizi koji se odražava na mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promjene kamatnih stopa.

Banka vrši upravljanje sljedećim vidovima kamatnog rizika:

- rizikom vremenske neusklađenosti dospjeća i ponovnog određivanja cijena (repricing risk);
- riziku krive prinosa (yield curve risk) – kome je izložena usljed promjene oblika krive prinosa;
- baznom riziku (basis risk) – kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osjetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospjeća ili ponovnog određivanja cijena;
- riziku opcija (optionality risk) – kome je izložena zbog ugovorenih opcija – kredita s mogućnošću prijevremene otplate, depozita s mogućnošću prijevremenog povlačenja i dr.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je održavanje prihvatljivog nivoa izloženosti kamatnom riziku sa aspekta uticaja na finansijski rezultat, vođenjem adekvatne politike ročne usklađenosti perioda ponovnog formiranja kamatne stope, usklađivanja odgovarajućih izvora sa plasmanima prema vrsti kamatne stope i ročnosti, kao i projekcijom kretanja krive prinosa na inostranom i domaćem tržištu.

Banka posebno sagledava uticaj promjene kamatnih stopa i strukture kamatonosne aktive i pasive sa aspekta ročnosti, ponovnog formiranja kamatnih stopa i upravlja njihovim uticajem na ekonomsku vrijednost kapitala.

Proces upravljanja kamatnim rizikom sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o kamatnom riziku.

Identifikacija kamatnog rizika podrazumijeva sveobuhvatno i blagovremeno identifikuje uzroke koji dovode do nastanka rizika i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti kao i izloženosti kamatnom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

TRŽIŠNI RIZIK (nastavak)

Kamatni rizik (nastavak)

Mjerenje, odnosno procjena kamatnog rizika predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog kamatnog rizika korišćenjem sljedećih metoda:

- GAP analiza;
- racio analiza;
- duracija;
- ekonomska vrijednost kapitala;
- stres test.

Ublažavanje kamatnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke. Ublažavanje kamatnog rizika podrazumijeva proces definisanja sistema limita izloženosti Banke kamatnom riziku i preduzimanje i sprovođenje mjera za ublažavanje kamatnog rizika. Kontrola i praćenje kamatnog rizika obuhvata proces praćenja usklađenosti sa uspostavljenim sistemom limita, kao i monitoring definisanih mjera za umanjeno izloženosti kamatnom riziku Banke. Kontrola kamatnog rizika podrazumeva kontrolu na svim nivoima upravljanja kao i nezavisan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja.

Izveštavanje o kamatnom riziku podrazumijeva jasno determinisan sistem internog izvještavanja nadležnih odbora i organa Banke o upravljanju kamatnim rizikom.

Izveštaj o gap-u kamatnog rizika monetarnog podbilansa 31. decembra 2013. godine:

	U hiljadama EUR							
	do 1 mjeseca	1-3 mjeseca	3-12 mjeseca	1-5 godina	preko 5 godina	Ukupno kamato- nosno	Nekamato- nosno	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	-	-	-	-	-	-	13,976	13,976
Kreditni i potraživanja od banaka	7,330	-	-	-	-	7,330	-	7,330
Kreditni i potraživanja od klijenata	6,975	4,721	15,195	26,438	7,639	60,968	-	60,968
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	9,635	-	-	-	-	9,635	-	9,635
Harije od vrijednosti koje se drže do dospijanja	-	1,500	-	-	-	1,500	-	1,500
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	-	310	310	-	310
	<u>23,940</u>	<u>6,221</u>	<u>15,195</u>	<u>26,438</u>	<u>7,949</u>	<u>79,743</u>	<u>13,976</u>	<u>93,719</u>
Depoziti banaka	-	-	-	28	-	28	-	28
Depoziti klijenata	10,987	5,290	27,943	20,215	-	64,435	-	64,435
Pozajmljena sredstva od banaka	-	-	375	6,914	1,661	8,950	-	8,950
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	688	37	193	554	412	1,884	-	1,884
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	-	108	108
	<u>11,675</u>	<u>5,327</u>	<u>28,511</u>	<u>27,711</u>	<u>2,073</u>	<u>75,297</u>	<u>108</u>	<u>75,405</u>
Neto ročna neusklađenost								
31. decembar 2013.	<u>12,265</u>	<u>894</u>	<u>(13,316)</u>	<u>(1,273)</u>	<u>5,876</u>	<u>4,446</u>	<u>13,868</u>	<u>18,314</u>
31. decembar 2012.	<u>(26,287)</u>	<u>1,045</u>	<u>1,215</u>	<u>21,556</u>	<u>6,450</u>	<u>3,979</u>	<u>17,511</u>	<u>21,489</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

TRŽIŠNI RIZIK (nastavak)

Kamatni rizik (nastavak)

Izveštaj o gap-u kamatnog rizika monetarnog podbilansa sadrži monetarne bilansne pozicije raspoređene prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope ili preostalom periodu dospjeća u zavisnosti od toga koje je period kraći. U skladu sa navedenim, korišćena je konzervativna pretpostavka da će svi transakcioni i depoziti po viđenju biti povučeni u roku do jednog mjeseca.

Rukovodstvo banke vjeruje da odgovarajuća usklađenost pozicija po vrsti kamatne stope u periodu ponovnog formiranja pruža dobar preduslov za postojanje sa zahtijevanim finansijskim rezultatom uz očuvanje ekonomske vrijednosti kapitala.

Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku koji se manifestuje kroz mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital usljed promjene međuvalutnih odnosa ili promjene vrijednosti zlata i drugih plemenitih metala.

U cilju minimiziranja izloženosti deviznom riziku Banka vrši diversifikaciju valutne strukture portfolia i valutne strukture obaveza, usklađivanje otvorenih pozicija po pojedinim valutama, poštujući principe ročne transformacije sredstava.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja deviznog rizika od procesa njegovog upravljanja.

Proces upravljanja deviznim rizikom sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o deviznom riziku.

Identifikacija deviznog rizika Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje uzroke koji dovode do nastanka deviznog rizika i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti deviznom riziku, kao i izloženosti deviznom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti, na pozicijama koje se vode u bankarskoj knjizi.

Mjerenje, odnosno procjena deviznog rizika predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog deviznog rizika, korišćenjem sljedećih tehnika:

- GAP analizu i pokazatelj deviznog rizika;
- stres test;
- backtesting.

Ublažavanje deviznog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke kroz postavljanje transparentnog sistema limita i definisanje mjera za ublažavanje deviznog rizika.

Kontrola i praćenje deviznog rizika obuhvata praćenje i nadzor usklađenosti pozicija sa interno i eksterno definisanim limitima, kao i monitoring definisanih i preduzetih mjera. Kontinuiranim praćenjem i kontrolom deviznog rizika u toku dana omogućeno je blagovremeno preduzimanje mjera u cilju održavanja deviznog rizika u okviru definisanih limita. Kontrola deviznog rizika podrazumijeva kontrolu na svim nivoima upravljanja kao i nezavisan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja. Izvještavanje o deviznom riziku obuhvata sistem internog i eksternog izvještavanja, sprovodi se na dnevnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

TRŽIŠNI RIZIK (nastavak)

Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2013. godine. Banka je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama, koja se redovno prati.

	<u>RSD</u>	<u>USD</u>	<u>GBP</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostalo</u>	<u>Ukupno</u>
Devizna sredstva	14	5,268	69	127	70	5,548
Obaveze u devizama	-	5,225	93	118	42	5,478
Neto otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>14</u>	<u>43</u>	<u>(24)</u>	<u>9</u>	<u>28</u>	
- 31. decembra 2012. godine	<u>37</u>	<u>233</u>	<u>(2)</u>	<u>2</u>	<u>43</u>	
% od osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>0.05%</u>	<u>0.15%</u>	<u>-0.08%</u>	<u>0.03%</u>	<u>0.10%</u>	
- 31. decembra 2012. godine	<u>0.11%</u>	<u>0.71%</u>	<u>-0.01%</u>	<u>0.01%</u>	<u>0.13%</u>	
Agregatna otvorena pozicija:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>70</u>					
- 31. decembra 2012. godine	<u>313</u>					
% od osnovnog kapitala:						
- 31. decembra 2013. godine	<u>0.24%</u>					
- 31. decembra 2012. godine	<u>1%</u>					

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

TRŽIŠNI RIZIK (nastavak)

Devizni rizik (nastavak)

Pregled monetarne aktive i pasive po valutama na dan 31. decembra 2013. godine

	U hiljadama EUR						
	EUR	USD	CHF	Ostale valute	Ukupno u valuti	Dinarske pozicije	Ukupno
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	8,428	5,268	127	139	13,962	14	13,976
Kredit i potraživanja od banaka	7,330	-	-	-	7,330	-	7,330
Kredit i potraživanja od klijenata	60,968	-	-	-	60,968	-	60,968
Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	9,635	-	-	-	9,635	-	9,635
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	1,500	-	-	-	1,500	-	1,500
Ostala finansijska potraživanja	310	-	-	-	310	-	310
	88,171	5,268	127	139	93,705	14	93,719
Depoziti banaka	28	-	-	-	28	-	28
Depoziti klijenata	58,957	5,225	118	135	64,435	-	64,435
Pozajmljena sredstva od banaka	8,950	-	-	-	8,950	-	8,950
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	1,884	-	-	-	1,884	-	1,884
Ostale obaveze	108	-	-	-	108	-	108
	69,927	5,225	118	135	75,405	-	75,405
Neto devizna pozicija							
31. decembar 2013. godine	18,244	43	9	4	18,300	14	18,314
31. decembar 2012. godine	21,179	232	2	77	21,489	-	21,489

OPERATIVNI RIZIK

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta (namjernih i nenamjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik.

Operativni rizik se definiše kao događaj koji je nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspješnih internih procesa, postupaka zaposlenih i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja, interne i eksterne prevare, prakse zapošljavanja i bezbjednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usljed povreda, štete nanijete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta i upravljanja procesima.

Banka događaje operativnog rizika prati i po sljedećim linijama poslovanja: finansiranje privrednih subjekata, trgovina i prodaja, brokerski poslovi sa fizičkim licima, bankarski poslovi s privrednim društvima, bankarski poslovi sa fizičkim licima, platni promet, agencijske usluge i upravljanje imovinom.

Proces upravljanja operativnim rizikom predstavlja integralni dio aktivnosti Banke koji se sprovodi na svim nivoima i omogućava identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu i izvještavanje o operativnim rizicima prije njihove realizacije i u kontinuitetu u skladu sa zahtjevima i rokovima regulative. Postojeći proces se oslanja na pouzdane metode mjerenja izloženosti operativnim rizicima, bazu podataka o operativnim gubicima, ažuran sistem kontrole i izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

OPERATIVNI RIZIK (nastavak)

Banka na dnevnom nivou prati događaje operativnih rizika i upravlja operativnim rizicima. U cilju efikasnog praćenja operativnog rizika, u svakom organizacionom dijelu Banke imenovani su zaposleni za operativne rizike, koji su odgovorni za tačnost i ažurnost podataka o svim događajima operativnog rizika, kao i za evidenciju svih nastalih događaja u bazu podataka operativnih rizika. Organizacioni dio Banke u čijoj je nadležnosti upravljanje rizicima vrši monitoring i izvještavanje o operativnim rizicima.

Mjerenje, odnosno procjena operativnog rizika Banke vrši se kroz kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog operativnog rizika. Banka sprovodi mjerenje izloženosti operativnim rizicima kroz evidenciju događaja, samoprocenjivanje i stresno testiranje operativnog rizika. Samoprocenjivanje podrazumijeva procjenu izloženosti rizicima od strane organizacionih djelova u skladu sa mapom identifikovanih operativnih rizika mjerenjem mogućeg raspona, značaja za poslovanje i učestalosti događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke, identifikovanjem nivoa kontrole koje oblasti poslovanja imaju nad ovim rizicima i mjere za poboljšanje.

Banka ne može eliminisati sve operativne rizike, ali uvođenjem odgovarajućeg kontrolnog okvira, monitoringom i ublažavanjem potencijalnih rizika uspostavlja proces upravljanja operativnim rizikom. Banka preduzima mjere u cilju ublažavanja operativnih rizika i proaktivnog reagovanja na potencijalne događaje operativnih rizika kroz permanentno praćenje svih aktivnosti, primjenu adekvatnog i pouzdanog informacionog sistema i orijentacijom na projektni pristup, a čijim sprovođenjem se unapređuje poslovna praksa i optimizuju poslovni procesi Banke.

Putem pouzdanog izvještavanja o realizaciji mjera za ublažavanje operativnih rizika, Banka je uspostavila sistem za monitoring aktivnosti koje preduzimaju organizacioni djelovi Banke u cilju umanjenja operativnih rizika i preventivnog reagovanja na događaje operativnih rizika koji su u nastajanju. Banka procjenjuje rizik poveravanja aktivnosti trećim licima za obavljanje određenih aktivnosti u vezi sa poslovanjem Banke, a na osnovu ugovora zaključenog sa tim licima kojima se jasno određuju uslovi, prava, obaveze i odgovornosti ugovorenih strana.

U cilju nesmetanog i kontinuiranog funkcionisanja svih značajnih sistema i procesa banke, kao i ograničavanja gubitaka u vanrednim situacijama, Banka je usvojila Plan za obezbjeđenje kontinuiteta poslovanja, a u cilju ponovnog uspostavljanja oporavka sistema informacione tehnologije u slučaju prekida poslovanja, Banka je usvojila Plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa.

RIZIK IZLOŽENOSTI

Ukupna izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava Banke.

Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava Banke, smatra se velikom izloženošću Banke. Zbir svih velikih izloženosti Banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava Banke.

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom Banka primijenjuje sljedeća ograničenja:

- ukupna izloženost Banke prema svim licima povezanim sa Bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, smije iznositi najviše 2% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz prethodne alineje i/ili članova njihove uže porodice smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice smije iznositi najviše 1% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema akcionarima koji nema kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava Banke;
- ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava Banke zbir ukupne izloženosti Banke prema sljedećim licima: akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara, pravnim licima koja kontrolišu lica koje kontrolišu i Banku, pravnim licima koje kontrolišu Banka.

Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, kao i izloženost prema licima povezanim sa Bankom kretala se u okviru propisanih limita.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

RIZIK ZEMLJE

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika, Rizik zemlje obuhvata sljedeće rizike:

- političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja usljed ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj zemlji;
- rizik transfera, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porijekla dužnika, i to usljed ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika,

Banka upravlja rizikom zemlje na nivou pojedinačnog plasmana i na nivou portfolija. Mjerenje i kontrolu izloženosti pojedinačnog plasmana riziku zemlje, Banka vrši određivanjem kategorije internog rejtinga zemlje dužnika, a na osnovu rejtinga dodijeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija i utvrđivanjem limita izloženosti kao procentom od kapitala Banke u zavisnosti od kategorije internog rejtinga zemlje. Mjerenje i kontrolu izloženosti portfolija riziku zemlje Banka vrši na osnovu grupisanja potraživanja prema stepenu rizika zemalja dužnika.

UPRAVLJANJE KAPITALOM

Banka kontinuirano upravlja kapitalom. Strategija i plan upravljanja kapitalom, kao dio sistema upravljanja kapitalom, sadrži:

- načela upravljanja kapitalom;
- strateške ciljeve i vremenski period za njihovo ostvarivanje;
- način organizacije procesa upravljanja internim kapitalom sa jasnom podjelom odgovornosti;
- proces planiranja adekvatnog nivoa internog kapitala;
- način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa internog kapitala u budućnosti;
- alokaciju kapitala;
- relevantna kapitalna ograničenja;
- opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima.

Banka Strategijom i planom upravljanja kapitalom obezbjeđuje održavanje nivoa i strukture internog kapitala koji pruža adekvatnu podršku rastu plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi kao i promjene u regulatornim zahtjevima.

Strateški ciljevi upravljanja kapitalom su:

- poštovanje interno utvrđenog ciljanog koeficijenta solventnosti Banke, definisanog iznad regulatorno propisanog nivoa, kao i poštovanje minimalnog pokazatelja adekvatnosti kapitala po internom pristupu na nivou Grupe (12%);
- održavanje povjerenja u sigurnost i stabilnost poslovanja;
- ostvarenje poslovnih i finansijskih planova;
- podržavanje očekivanog rasta plasmana;
- omogućenje optimuma strukture budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, uvažavajući činjenicu da je kapital najskuplji izvor finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

UPRAVLJANJE KAPITALOM (nastavak)

Kapitalni zahtjevi i koeficijent solventnosti Banke u skladu sa regulativom CBCG:

Kapitani zahtjev i koeficijent solventnosti	31. decembar 2013	31. decembar 2012.
Sopstvena sredstva Banke	29,360	32,977
Osnovni kapital	29,146	32,977
Dopunski kapital	214	-
Ukupno	29,360	32,977
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	74,389	71,288
Ponderisana bilansna aktiva	73,468	70,502
Ponderisane vanbilansne stavke	921	786
Potreban kapital za tržišne rizike	-	31
Potreban kapital za operativni rizik	1,400	1,504
Potreban kapital za rizik zemlje	621	647
Potreban kapital za druge rizike	183	166
Koeficijent solventnosti (min 10%)	32.92%	34.80%

Tokom 2013. godine pokazatelj adekvatnosti kapitala je bio znatno iznad propisanog regulatornog limita od 10%.

Banka na kontinuiranoj osnovi sprovodi proces interne procjene adekvatnosti kapitala u skladu sa prirodom, obimom i složenošću poslovnih aktivnosti, a u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima, Politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom.

Proces planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala obuhvata:

- proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP);
- planiranje raspoloživog internog kapitala.

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala obuhvata sljedeće faze:

Utvrđivanje materijalno značajnih rizika. Banka u internu procjenu adekvatnosti kapitala uključuje sve rizike kojima je izložena ili kojima može biti izložena, a koji su materijalno značajni za Banku.

Identifikacija svih rizika kojima je Banka izložena i utvrđivanje njihove materijalne značajnosti zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni postojećih i potencijalnih oblasti rizika (proizvodi, aktivnosti, procesi i sistemi), finansijskog stanja Banke i procjene eksternog okruženja u kojem Banka obavlja svoju aktivnost.

Kvantifikacija rizika, odnosno računanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike podrazumijeva mjerenje rizika i metodologije za procjenu zahtjeva za internim kapitalom, uključujući stresno testiranje. Mjerenje rizika predstavlja proces kvantifikovanja mogućeg gubitka koji proizilazi iz poslovanja, aktivnosti, procesa i sistema Banke. Prilikom kvantifikovanja mogućih gubitaka koji proizilaze po osnovu rizika kojima je Banka izložena, Banka poštuje minimalne standarde definisane aktima Centralne banke Crne Gore, te standarde Grupe, vodeći računa o obimu i složenosti aktivnosti Banke.

Nakon identifikovanja svih rizika i kvantifikovanja izloženosti prema rizicima koje proizilazi iz njih, Banka procjenjuje iznos raspoloživog internog kapitala neophodnog za pokriće kvantifikovanog nivoa rizika uključujući i rezultate stresnog testiranja.

Stresno testiranje predstavlja osnovni instrument za procjenu buduće adekvatnosti kapitala Banke. Banka sprovodi stresno testiranje u svrhe zahtjeva za internim kapitalom najmanje jednom godišnje.

Prilikom utvrđivanja iznosa raspoloživog internog kapitala neophodnog za pokriće kvantifikovanog nivoa rizika, za rizike za koje je aktima Centralne banke Crne Gore propisana metodologija, Banka koristi propisanu metodologiju izračunavanja minimalnog potrebnog kapitala, dok za rizike za koje Centralna banka nije propisala metodologiju, Banka primjenjuje sopstvene metodologije izračunavanja potrebnog kapitala. U skladu sa rizičnim profilom Banke te kompleksnosti poslova koje obavlja, Banka, može razviti i sopstvenu metodologiju za izračunavanje potrebnog kapitala i za rizike za koje CBCG propisala metodologiju.

Takođe, Banka vrši obračun potrebnog kapitala za pojedine vrste rizika u skladu sa internim pristupom na nivou Grupe.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**UPRAVLJANJE KAPITALOM (nastavak)**

Utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, odnosno potrebnog kapitala. Nakon identifikacije rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, te utvrđivanju njihove materijalne značajnosti, kao i kvantifikacije izloženosti Banke identifikovanim rizicima i utvrđivanja kapitala potrebnog za njihovo pokriće, slijedi agregacija rizika i određivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Poređenje sljedećih elemenata kapitala:

- kapitala obračunatog u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i raspoloživog internog kapitala;
- minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike;
- zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Izveštavanje o dobijenim rezultatima na osnovu sprovedene interne procjene adekvatnosti kapitala Banke.

30. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2013. godine protiv Banke se vodi 51 sudski spor, ukupne vrijednosti EUR 300 hiljada. Navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova. Rukovodstvo Banke, pravna služba i advokati Banke procjenjuju da se ne očekuju negativni ishodi sporova koji mogu imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke.

Rezervisanja za očekivane gubitke po sudskim sporovima u kojima se Banka javlja kao tužena strana na dan 31. decembar 2013. godine iznose EUR 22 hiljade (napomena 23).

31. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

- a) Banka je nakon datuma bilansa stekla imovinu po osnovu kredita odobrenog preduzeću MB BANKADA d.o.o., Budva. Rješenje o definitivnom upisu donijeto je dana 31. oktobra 2013. godine, broj rješenja 954-104-U-5086/13 izdato od strane Uprave za nekretnine, Područna jedinica Budva. Kako je klauzula pravosnažnosti, odnosno list nepokretnosti, na bazi koje je izvršen definitivni upis prava svojine na Banku, dobijen 17. januara 2014. godine, na bazi kojeg je odrađena komisijska procjena, stekli svi uslovi za formalno proknjižavanje imovine MB BANKADA d.o.o., Budva na bilansnu poziciju stečena aktiva. Iznos stečene aktive je EUR 4,214 hiljada i obuhvata iznos nedospjele glavnice u visini od EUR 1,155 hiljada, dospjelu glavnice EUR 2,502 hiljada, redovnu kamatu EUR 313 hiljada, zateznu kamatu EUR 239 hiljada, naknadu EUR 4 hiljada, advokatske troškove EUR 1 hiljadu.
- b) Banka je nakon datuma bilansa stekla i imovinu po osnovu kredita odobrenog preduzeću CENEX MEDICAL Podgorica. Rješenje o definitivnom upisu doneto je 6. novembra 2013. godine, broj rešenja 954-101-UP-9335/13 izdato od strane Uprave za nekretnine, Područna jedinica Podgorica. Kako je klauzula pravosnažnosti, odnosno list nepokretnosti, na bazi koje je izvršen definitivni upis prava svojine na Banku, dobijen 25. decembra 2013. godine, na bazi kojeg je odrađena procjena, stekli svi uslovi za formalno proknjižavanje imovine CENEX MEDICAL Podgorica na stečenu aktivu. Iznos stečene aktive je EUR 133 hiljada i obuhvata iznos dospjele glavnice EUR 80 hiljada i iznos kamate EUR 53 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

32. PORESKE RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izvještajima pravilno iskazane.

33. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine bili su:

	Paritet	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
USD	1	0.7255	0.7729
CHF	1	0.8157	0.8226
GBP	1	1.1956	1.1972
RSD	100	0.8722	0.9557

34. OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: KOMERCIJALNA BANKA AD BUDVA;
Adresa: Budva, Poslovni centar Potkošljun b.b.;
Matični broj: 2373262
Telefon/Fax: Tel: + 382 (0) 33/426-340
Adresa internet stranice: <http://www.kombankbd.com>
Adresa elektronske pošte: office@kombank.co.me
Banka ima 6 filijala i 14 ekspozitura.
Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2013. godine je 120 zaposlenih.
Žiro račun: 907-52501-48

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Slavica Đorđević	5/16/1968	Beograd	Miloja Zakića 30
2. član	Bogdan Simatović	8/14/1979	Novi Beograd	Bulevar Zorana Djindjica 109
3. član	Bojan Kordić	4/3/1971	Novi Beograd	Bulevar AVNOJ-a 94
4. član	Igor Krsmanović	5/2/1973	Beograd	Veljka Dugosevica 27
5. član	Zlatan Živković	2/23/1968	Beograd	B.Stevanovića 35
6. član	Ljubisa Krgović	10/28/1957	Podgorica	Atinska 19
7. član	Ruzdija Tuzović	4/1/1950	Podgorica	Atinska 23
Glavni izvršni direktor i Izvršni direktor ovlašćen za potpisivanje	Goran Knežević	12/10/1963	Podgorica	Sv. Petra Cetinjskog br.34

Komercijalna banka a.d., Budva je u 100% vlasništvu Komercijalne banke a.d., Beograd.

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih izvještaja za 2012. godinu: Deloitte d.o.o. Podgorica, ulica Bulevar sv.Petra Cetinjskog, Maxim bb.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**34. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)**

Berza i kotacije u koju su uvrštene akcije: Montenegro berza.

Tržišna kapitalizacija (u hiljadama eura)

Neto profit po akciji	
u prethodnoj godini	0.4
u tekućoj godini	0.5

Dividendna stopa	
u prethodnoj godini	3.54%
u tekućoj godini	4.95%

Isplaćena dividenda po akciji u posljednje tri godine	
po redovnoj akciji	1,242.24